

Fényképezés az iskolákban.

II. évfolyam.

Budapest, 1905. július 1.

19. szám.

19-24

AMATŐR

MŰVÉSZI
FÉNYKÉPEZÉSI
FOLYÓIRAT

24

MELLÉKLETE
A BUDAPESTI
PHOTOCLUB
HIVATALOS
KÖZLÖNYE

SZERKESZTI
KOHILMAN
ARTÚR DR

SZERKESZTŐSÉG • KIADÓHIVATAL
KIRÁLY UTCA • HONVÉD UTCA
89. 70.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 7 ÉN ÉS 15 ÉN.
FLÓFIZETÉSI ÁRA EGÉSZ ÉVRE =
14 KORONA.

EGYES SZÁMÁRA
60 FILÉR.

Felhívjuk a figyelmet a Voigtländer és Carl Seib-féle hirdetésre.

fotózni

ide fotózni

WACHTL ÉS TÁRSA

FÉNYKÉPÉSZETI SZAKÜZLET

KODAK: FÉNYKÉPEZŐGÉPEK
ÉS MINDENMÉJ
FÉNYKÉPÉSZETI UJDONSÁGOK

Passepartout- és képkeref-különlegességek

Budapest, IV, Eskü-út 6. (Klotild-palota)

TELEFON 27-91.

Dúsan felszerelt raktár mindennemű
és árú kézi és állványos készülékekben.

A legnagyobb optikai gyárak készítette OBJECTIVEK, u. m. Zeiss, Goerz, Steinheil, Voigtlander stb. stb. eredeti gyári áron. 000

Az általánosan elismert kitűnő minőségű Wellington-papírok, lemezek és filmek magyarországi főképviselete. 000000000000000000

Wellington, Bromezüst és művilágítású papírok fényes, homályos, sárgás, durva, féldurva és síma felülettel:

12 lap Wellington-papír	9/12	---	---	---	korona	—·90
12 " " "	13/18	---	---	---	"	1·70
12 " " "	18/24	---	---	---	"	3·10

Tekercsekben:

2½ m. hosszú	50 cm. széles	---	---	---	korona	6·60
2½ " " "	64 " "	---	---	---	"	9—

Wellington fényes Aristo-papír minden nagyságban, csomagonként kor. 1·30. — Wellington önszínező Aristo-papír minden nagyságban, csomagonként kor. 1·20. — Mindennemű más gyártmányú papírok, úgymint: N. P. G, Kurz, Lainer, Vindobona, Gevaert, Van Bosch stb. — A legkitűnőbb lemezek Imperial (egyedelárúsítók), Schleussner, Lumière, **Korona**, Perutz, úgyszintén Diapositiv eljárás-hoz Edward, Guillemot stb.

A fényképezéshez szükséges összes vegyszerek, kartonok és egyéb kellékek a legkitűnőbb minőségben a legolcsóbb gyári árban kaphatók

WACHTL ÉS T_{SA}

☛ FÉNYKÉPEZÉSI CZIKKEK RAKTÁRA ☛

Budapest, IV. ker., Eskü-út 6. sz. (Klotild-palota.)

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

TARTALOM :

Kohlman Artúr dr.: A művészi fénykép. — *Lakos Alfréd*: Az amatőrfénykép. — *Kelen Béla dr.*: A negativek a különféle másolási eljárások szempontjából. — *Raabe Gusztáv Adolf*: Az ozo-
typia. — *Kohlman Artúr dr.*: Képeinkről. — Fényképezési eljárások. — Hazai krónika. — Különfélék. — Irodalom. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

KÉPEINK :

A címlapot festette: *Gadl István*. — A belső fejléczet rajzolta: *Bánffy Miklós gróf*. — Műmellékletünk: *Fred. H. Evans*: Lépcső a sekrestyéhez. — Szövegképek: *Potsatko Géza dr.*: Alkony. — *Kaszter Ödön dr.*: Faraó koldus-ivadékai. — *Tóth Beldné*: A lagunák városából. — *K. Reichelm*: Várakozás. — *Siri Fischer-Schneevoigt*: Az első szem szőlő. — *Bárdny Imre*: Csillámlás. — *Temesváry József*: Díjbirkózás. — *Bárdny Imre*: Elhagyatva. *Siri Fischer-Schneevoigt*: Szőlőfürtök. — *Otto Wachtler*: Tanulmányfő. — *Otto Schell*: Kíváncsi turisták. — *Minich Samu*: Báránkok a legelőn.

A művészi fénykép.

— Újabb támadás a művészi fényképezés ellen. —

I. A titánok.

A «tegnapiak», az örökösen tegnapiak, a kik a «mára» csak holnap, de esetleg holnapután, vagy még későbbben ébrednek, nem vesznek ki soha. Ezek azok, a kik aztán mindent ab ovo «agyonütnek», lerántanak, nevetségessé és lehetetlenné akarnak tenni akkor és csak azért, mikor és mert az valami — előttük érthetetlen, új dolog. Ámde e «copfok», e soha ki nem vesző kedves kis és impozánsan nagy copfok hál' Istennek eléggé gyakran vesztenek rajt', és az, a mit lerántottak, — még csak rövid idővel ezelőtt is, — mindenek bámulatának tárgya lehet már másnap. E nagyképüsködő, immodern copfokat ma már senki sem veszi komolyan.

De van a «tegnapiak»-nak egy másik faja is. Az, a melyik a maiak, a modernek világos köntösébe burkolózva bár, mégis vészkiáltásait hallatja akkor, mikor valami «új» van a levegőben és bősziült rikoltozásával akarja az embriót megölni. S ez a veszedelmesebb, mert modern köntöse sokaknak megtévesztésére alkalmas. Igaz ugyan, hogy a fejlődést, ez örökké haladó folyamatot semmiféle vészkiáltással, jajgatással megállítani nem képesek, ámde a kialakuló, kiforró «valami» irányában, főként a járatlanok,

a teljesen laikusok, az ingadozók egy részének véleményét *káros* irányban befolyásolhatják.

E második fajtához tartoznak jórészt a «*Titán Lacik*» is. Ezek az ihletett, fenkölt lelkű, egeket ostromló óriás tehetségek, a kik tekintélyt nem ismernek, és el nem ismernek, a kik előtt mindenki számár, buta, hülye és tehetségtelen kontár, a kik mindent és mindenkit meg- és lekritizálnak, a kik mindenkitől elvitatnak mindent, a mije van és nincs, és csak egy, igenis egyetlenegy tekintélyt ismernek, a ki előtt meghódolnak és a kit tömjéneznak s ez — saját titáni nagyságuk. Véleményük, mely behatóbb tanulmányok alapján szűrődött volna le, nincs, de van — itéletük, mely sujtó, megsemmisítő, mint az atyaúrsten villámai. Hogy villámaikat mennydörgés helyett gyakran, oh hál' Istennek eléggé gyakran, harsogó kacaj, vagy legalább is jóakaró megmosolygás kíséri, ez őket csak nagy ritkán hűti le — rövid időre.

... Ott látjuk őket esténként a nagy kávéházak «fiók irodalmi asztalai»-nál. Vannak közöttük hatalmas eszű politikusok, nagy költők, írók, esztetikusok, kritikusok, zseniális festők, zeneszerzők, színészek, mindmegannyi — titán. Csak egy pillantást kell vetnünk asztaluk tájé-kára, hogy erről meggyőződjünk. Megismerjük őket legott. Hosszú hajuk, gonosan rendetlen nagy nyakkendőcsokraik, zseniálisan hanyag és különcködő öltözetük már messzi-ől elárulja ki-

és milétüket. Előttük a hosszú asztalon a világ összes hírlapjai halomra hányva, Beszédük hangos, hogy mindenki meghallja. És ha közelükben foglalunk helyet, nekünk is beszélnek, minket is tanítanak, ők, a világot megreformálók. Itt szólják le mindazt, a mit mi — az átlagemberek — szépnak, jónak, okosnak, nagynak tudunk és itt mondják ki mindenre a halálos ítéletet, a mi nem — az ő művök.

Nem szándékunk az ő hibájukba való esés — az elevenek és holtak feletti ítélkezés. Készséggel elismerjük, hogy vannak közöttük tehetségek, fiatal nagyok. Egyik-másik már sikerekre is hivatkozhatik. De vajjon, jogcím-e ez arra, hogy bizonyos irányú képességeiktől elvakultan a másokét teljesen kétségbevonják? Hogy vitáikba olyan dolgokat is belevonjanak, a mihez annyit sem konyítanak, mint a drótostót a drótkötélen való táncoláshoz? Hogy olyan kérdésekbe szóljanak bele, oly vitákat döntsenek el — *látatlanba*, tudatlanul, melyekben egy egész világnak ahhoz értő, nagytudású, alapos studiumú, világ-hírű férfiai vettek eddig részt? Hogy ezeknek ma már többé-kevésbé elismerő nyilatkozatait, titáni öntudatú, vagy önteltségű lebunkózásukkal toldják meg? Hogy ítéljenek valami felett, a miről igazi nagy tehetségek csak véleményt nyilvánítottak eddig?

Igen tisztelt Titán Laci urak, a meddig ez *ítéletek* az önök fiók irodalmi asztalainál hangzanak el, ügyet sem vetünk reájuk. Önök mulatnak, mulatságukhoz semmi közünk. Hogy e mulatság a mások, s újabban a mi rovásunkra törté-

nik, nem fáj nekünk. Kedves szórakozásukat zavarni soh'se fogjuk. Csak mulassanak, elméskedjenek akár a mi rovásunkra is sokáig, mi nem fogunk panaszkodni, mint a hogy önök se a felett, hogy mi mosolygunk önökön.

De a mikor aztán önök közül az egyik, vagy másik kiáll a fórumra, hogy onnan ordítsa az emberek fülébe az önök fiók irodalmi asztalánál megfogamzott és valamelyik lapnak szerkesztőségében szentesített *ítéletét*, abba talán már minekünk is van némi beleszólásonk. Ha önök a világot akként akarják *megreformálni*, hogy az *újak*, a modernek, világos köntösébe bújva, az *újnak*, a modernnek, a haladásnak akarják útját állani; a mikor a mának, a holnapnak tudatára nem akarván ébredni, a tegnapi kapaszkodnak és le akarják bunkózni a mának egyik legbámulatosabb jelenségét, akkor, titán urak, az a válaszuk, hogy csak ne oly vehemenssen, mert szemfényvesztő, megtévesztő akciójukra — harsogó kacaj lesz a válasz. S ha mostanáig nem vették önöket valami komolyan, ezután a verdikt után semmi kilátásuk sincsen többé arra.

Mindezeket azért tartottuk szükségesnek előrebocsátani, mert tudomásunkra jött, hogy egyik «titán»-társaság a fényképező amatőrök, s az újabban nálunk is fejlődő művészi fényképezés ellen formális hadjáratot óhajt rendezni, nehogy, mint mondják, e «nyavalya» sokakat megmételjezen. Igenis, t. olvasóink, a reformátorok, ez egeket ostromló zsenik kimondták már a halálos ítéletet az óriási mód fejlődő fényképező-művészetre, a művészi fényképre, e — szerintük legújabb «gicscs»-re, és elhatározván annak «agyonütését», az ítélet proklamációjával *Marcót* — a ki tudomásunk szerint a polgári életben *Márkus* László néven szerepel — bízták meg.

A hadjáratnak nézünk elibe. Ítéletük ellen pedig, — mely a «Hét» című folyóirat egyik utóbbi számában látott napvilágot — tisztelettel — nem felebbezünk. Mert éppen őket, a kik a cikkiróval együtt talán még soha és sehol másutt nem foglalkoztak a művészi fényképezéssel, mint fiók irodalmi asztaluknál, a kik talán soha még művészi fényképtárlatot, sem a külföldön, sem pedig idehaza nem láttak, nem ítélethozatalra, de még véleménynyilvánításra sem tartjuk hivatottnak.

Ámde az «irodalmi gicscs»-nek, ez újabban mindjobban meghonosodó

Alkony.

Potsatkó Géza dr., Kassa.

Faraó koldus-ivadékai.

Kaszter Ödön dr., Zala-Egerszeg.

műfajnak megismertetése céljából alább teljes terjedelmében adjuk az olvasó kezébe a *Marco* úr cikkét. Lássá és okuljon belőle, hogy mily veszedelem fenyegeti a titánok részéről — a műkritikát. Mert hogy nem elegendő elmésnek lenni, hogy valaki műkritikus legyen, nem elég mindent lerántani, hogy valaki tekintélyszámba menjen, nem pedig főleg ott és akkor, a hol és a mikor az, a ki ítél — még tán sohase látta azt, a miről ítéletet mond — egyetlen művészi fényképet sem.

De kiadjuk a *Lakos* Alfréd illusztrátor és rajzoló művésznek e kérdéssel foglalkozó cikkét is. Ez ugyan nem a *Marco* támadásának alkalmából íródott. Lapunk mult évfolyama hasonló vitájának végszava. *Lakos* Alfréd e vitának anyagából, de főleg az időközben látott néhány kiváló művészi fényképnek hatása alapján lojálisan megvallja, hogy a fényképezés is lehet művészet.

Egyúttal pedig felvetjük újra a kérdést:

Lehet-e, emelkedhetik-e a fényképezés a művészet magaslatára vagy sem?

E kérdésben megszólaltatjuk majd azokat, a kik e kérdésben — szerény nézetünk szerint — *Marco* úron kívül is — legalább a véleményük nyilvánítására — hivatottak.*

Most pedig ünnepélyesen és teljes terjedelmében átadjuk olvasóinknak a *Marco* cikkét.

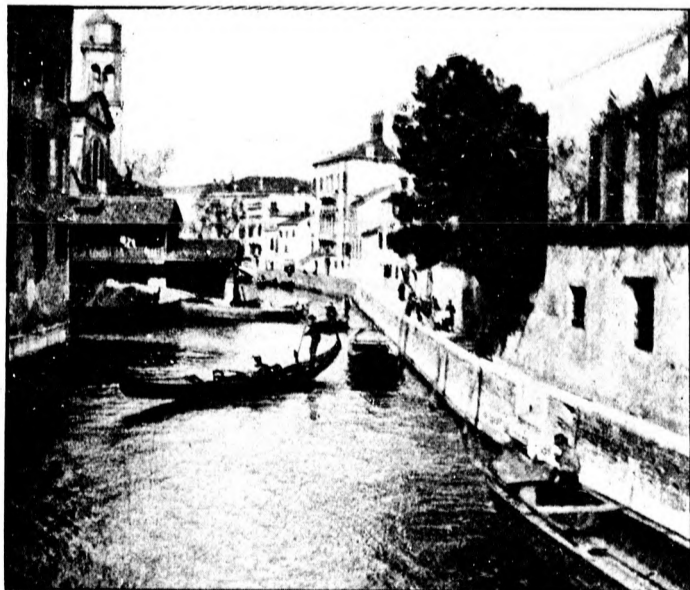
★

Szerencsésen agyonütötték a *gicscset* azok a művészek, a kik megcsinálták a festőművészetet, most azonban orvul, lappangva, ártatlan dilettánskodásba burkolódzva kezd visszalevenedni ez az elpusztíthatatlan nemes műfaj. Hogy mi az a *gicscs* (így mondják, tehát így írom), hogy mit jelent ez a szó, az undornak ez a hatásos kifejezése, azt a piktorok igen jól tudják és mindenki tudja, a ki a piktorához tud, de röviden meghatározni senki sem tudja. A *gicscs* a beállított és le-

* A felvetett kérdéshez bárki hozzászólhat, és ha fel-szólalásában figyelmet érdemlő volna, készséggel kiadjuk. A szerk.

kopirozott modell, a finom, kinyalt kidolgozás, a selymek, bársonyok és lobogó függönyök, az ideá-lizmus, a gyomorfacsarítóan szép koldusleányok, a háromszögletbe komponált történelem, a nép-színműparaszt, a barna műterem és galériafolya-dék, a lokális színek tudása, az ügyes mesterkedés, a pózoló schönggeist, a rutin, a részvételnélküliség, a dolgok objektív lekonstatálása, a «szép vonal», az «arany metszés», a modellnek beállított termé-szet, a lefestés, a leábrázolás, a lelkiismeretes min-dent megcsinálás, a publikum kedvence, az epi-gonság, a vértelenség, a teória, a vén fiatalság, *Knaus, Schnorr-Korolsfeld, Wilkie, Scheffer, Dela-roche, Gross, Horace Wernet, Raffael, Guido Reni, Piloty, Benczur, Innocent, Telepy, Gallait, De Keyser, Wappers, Wiertz, Moreno Carbonero*, az iskolák famulusai, az eredetiség proletárjai, az akadémikusok és a titánok, egy szóval a *gicscs*. Nem művészet, csak kép, nem lelki szenzáció, csak mesterség, nem zseni, csak értelem, nem élet, csak külsőség, nem érzés, csak csinálás, nem szív és lélek, csak vászon és festék, nem fény, csak világos pecsétek, nem mozgás, csak alátámasztott lábak, nem árnyék, csak sötétebb festék, nem festői megnyilatkozás, csak téma, egy szóval *gicscs*.

Jött az impresszionizmus. Megtanultuk, hogy a kép nem egy táj vagy egy arc topografiája, nem tanítóeszköz, a mely irodalmi eszméket illusztrál, nem minden látott részlet hű visszatükrözése, hanem eredménye egy intellek-tuális munkának, a mit meg kell látni a képben, mert ez benne az érték. A kép nem ábrázolat, hanem analízis és szintézis produktuma. A kép nem objektívum, hanem szubjektívum. A képben nem azt keressük, hogy mennyire felel meg a természetben előforduló modellnek, hanem azt, hogy mit érzett ki ebből a modellből a művész. Relációkat keresünk a művész és a természet között, ma-gunk és a művész között gondolatokat keresünk, a melyek szavakban kifejezhetetlenek, egy ember világlátását keres-sük, a mely túlterjed azon a spektrumon, a melybe a sza-vak kifejező színei vannak elhelyezve és csak a festőiség ultraviolet sugaraival világíthatók meg, lelki diszpozíciókat keresünk, a melyek a művészt festésre készítették és keres-sük a nyomát annak, hogy itt egy ember sajátosságosan látta a természetet, érzéseket érzett a szemlélet közben, anali-zálta a hatásokat, elhagyott, főképpen elhagyott sokat, a

A lagunák városából.

Tóth Béláné.

Várakozás.

K. Reichelm, Treuenbitzen.

fényt alkotó elemeire bontotta, a színeket a valór egyensúlyába igazította, kiválasztotta a mozgás döntő fontosságú vonalait, egyes elemeket külön hangsúlyozott és igen sokat eldobált magától. Keressük azt az izgalmat, a mely az ecset nyomaiból és a festék felrakásának módjából kiérezhető, tehát keressük a művészt, a lírikust, a képben, a lírai poémában. Az impresszionizmusnak köszönjük, hogy a művész ma már nem kénytelen túlmenni azon a kritikus ponton, a melyen túl már nincs mondanivalója, nem köteles befejezni a képet a szó filiszteri értelmében, hanem joga van megállni ott, a hol ő érzi a befejezettséget, a hol már nincs többé köze a munkájához. Ha egy vonal és három szín mindent elmond, a mit a művész el akar mondani, akkor nem kell még millió vonalat hozzácsinálni és telekenni festékekkel az egész vásznat, ha egy részlet elegendő, nem kell millió részletet hozzáábrázolni, mert megtanultuk az impresszionizmustól, hogy akkor kész a kép, ha a művészt nem érdekli többé és hogy a mi ezután csinálódik, az bennünket se érdekelhet többé. Az a sokféle eredmény, a melyhez a modern festőművészet eljutott, a művészettörténetben példátlan nagy evolúcióknak az a sok differenciálódott eredménye, a melyek most forronganak és készülnek egyesülni egy eljövendő legújabb művészetben. *Senrat, Signac és Monet, Van Gogh és Van Rysselberghe, Vuillard és Denis*, mind a művészetnek csak ezzel az új értelmezésével lehetségesek. Most azután jön a «művészi fotográfia». Jön a gép, a mely leábrázol mindent, a mi látható, és semmit abból, a mi érezhető. Jön a művészi fotográfia, a melyben az a művészi, a hogy a fotográfus kiválasztja a témát vagy beállítja a modellt, tehát a mit a gicscs tart művészetnek. A kép nem a művész lelkén alakul át, hanem a fotográfus optikai készülékein. A «művész» nem analizál, nem szinthezidál, nem értékeli elemeket, nem hagy el, nem választ ki, hanem exponál és a gép leábrázol mindent, a mi látható. Megint van rá mód, hogy elhitessék a publikummal, hogy a fő «a megszólamlásig hű» kópia, hogy a művész akkor alkot, mikor kifundál és a «technika» mindegy, a gép vagy az ecset mindegy. Nem a művészmunka a fő hanem a kép és mindegy, akár milyen módon jött létre ez a kép.

Már egyesület is van, már lap is van a művészi fotográfálás kultiválására. Már a Studio is beugrott ennek az új veszedelemnek és impotens festők örjögő örömmel üdvözlik, mint művészjellegük megőrzésének lehetőségét. Már művészek fotografálnak és fotografiáról festenek. És jönni fognak a művészi fotográfia apostolai és azt fogják mondani az én kapálódzásomra: igaz, a gép munkája lélektelen munka, de különböző eljárásokkal a gép által adott képet egyszerűsíteni lehet, részleteket ki lehet hagyni belőle, olyanná lehet tenni, mintha szénrajz, vagy tusrajz, vagy krétarajz volna. Ezekben az eljárásokban pedig művészi potenciák érvényesülnek. Nem igaz, oh próféta urak, nem művészi potenciák ezek, éppen úgy nem, mint azok a képességek, a melyeket a cízellőr felhasznál, a midőn egy galvanoplasztikai úton készült szobrot rendbehoz. A fotográfus gép ad egy lélektelen rossz képet, ezt a műfotográfus többkevesebb ügyességgel, de nagyjából kémiai eljárásokkal hasonlónak teszi ahhoz, a mit az újabb rajzféléknél meg szoktunk. Egy rossz, lélektelen, mechanikus úton készült képet többé-kevésbé kijavítanak, felcserélik olyan sajátosságokkal a melyek «olyanok, mintha» egy rajz sajátosságai volnának és akkor odaállanak és azt mondják, hogy ők művészmunkát végeztek. Izlés lehet a műveikben, alkotó energia soha s az izlés úgy gerálja magát, mintha alkotó energia volna. Itt a veszedelem, oh művészpiktorok, jön a gicscs, a gicscs, a gicscs, jön és nemsokára nagyon nehéz lesz ismét agyonverni.

Marco.

A fenti cikk igen tisztelt írója cikkében — melynek címéül a művészi fotográfiát választotta — elsősorban a festőknek megy neki és miután «a gicscs»-et igazán szellemesen és kitünő szóbőséggel szabatosan meghatározta, felsorolja azokat a festőket, a kik e már-már agyonütött «nemes műfaj» kiváló művelőinek tekintendők. A lista úgy számbelileg, mint nevek tekintetében előkelőnek mondható. A társaság

ellen — melylyel a cikk írója bennünket egy kalap alá hoz — semmi, de semmi kifogásunk. Bármenyre is lenézzé őket a cikk írója. A művészetnek sokféle iránya van s ez irányoknak lelkes hívei. És hiába «de gustibus non est disputandum». Megengedjük azt is, hogy a cikk írójának ízlése a festőművészet irányai közül az igaz művészt — az impresszionizmust — helyesen érezte, vagy választotta ki. Ezt végezze el különben a festőkkel és a vele ellenkező nézetten levő műkritikusokkal.

Amde «most azután jön a művészi fotográfia». Honnan szedi a cikk írója azokat a *határozott* kijelentéseket, melyeket a művészi fényképezés apostolainak — az ő cikkére való cáfolatként — ad a szájába? Honnan és ezerszer is honnan? Ez az, a mi bennünket elsősorban érdekel. Mert a mit ő a művészi fényképezésnek rovására ír, pusztán negációja annak, a mit a fényképezés apostolainak ellenvetéseként hoz fel.

Pedig hát nem ezek a mi ellenvetéseink. A művészi termékben, legyen az akár szobor, kép, vers, próza, zene vagy ennek művészi recitálása, a művészi jelleget a belső tartalom, a gondolat (idea), a lélek (felfogás) és az alkotásban megnyilvánuló erő (az individualitás) adja. Ha ez benne van a képben, akkor az — hiába minden tagadás — művészi. Azok az eszközök, melyekkel magát a gondolatot, a felfogást, az egyéniséget az alkotó kifejezésre hozza, legyen az kézi (írón, ecset, véső) vagy — gép, teljesen közömbös. Az, hogy miként jön létre a mű, az az alkotónak magánügye. A közre, tehát a bírálatra is — ha objektív akar maradni — a szobrász, festő vagy fényképező műtermét elhagyott *kész* munka tartozik csak. Ezt, de nem a keletkezésének módját bírálhatja egyedül.

Hogy ezt, éppen ezt nem cselekszi a fenti cikk igen tisztelt írója, annak egyedüli magyarázata, hogy a «kirohanás» kissé hirtelen történt. Ötletszerűen és így *nem ért ved* a tisztelt cikkíró érdeklődni — hogy csak néhányat is említsünk — az amerikai *Steichen* vagy *Gertrud Käsebier*, az angol *Horsley Hinton*, vagy *David Blount*, a francia *Demachy* vagy *Puyo*, az olasz *E. Marchi*, a német *Hofmeister* testvérek, az egész *hamburgi iskola*, az osztrák trio: *Watzek*, *Kühn* és *Henneberg*, a grázi *Bachmann*, de talán a most fejlődő magyar művész-amatőrök gárdájának művei iránt sem. Vagy talán — oh micsoda gondolat! — nevüket sem hallotta soha! . . . És hiába, ez a gondolat cikkének olvasása közben egyre kísért.

Vagy talán vannak adatai. Böven. De ezek éppen csak oly megbízhatók, mint a melyet a Studionak «beugrásá»-ról hoz fel. Hogy a *Studio*,

ez a világnak legelsőrangú, legmagasabb nivón álló művészeti organuma «beugrott», felült volna most, *éppen most* az amatőröknek. Nos, hát egy kis tévedés van a dologban. A *Studio* u. i. nem most, hanem *vagy tiz év óta közöl művészi fényképeket, melyekre évenként egy vagy több nagy pályadíjat is kitűz. Most pedig, — s ez az a most — egy egész kötetet ad ki, mely kizárólag a művészi, a festői fényképeknek szentelt lesz.* Mit szól majd ehhez a cikk igen tisztelt írója?! . . . Vagy tán meg sem nézi, mert suverén megvetéssel fordul el mindentől, a mi fotográfia — «gicscs?» Ha ez utóbbi feltevésünkben reményünk ellenére is tévednénk, ajánljuk az igen tisztelt cikkírónak, nézze meg az őszszel megnyíló nagy nemzetközi művészi fényképkiállítást, és — akkor akár írhat kritikát is. Addig pedig nézzen meg legalább néhány képet a «Photographische Kunst im Jahre 1904» c. műben. Valamit abból is tanulhat s ez, *hogy «látatlanba ne ítéljen senki, még a legnagyobb kritikus sem».*

Kohlman Artúr dr.

Kérjük t. olvasóinkat, hogy képeket, reklamációkat, valamint minden — a lapra vonatkozó — írásbeli közleményt, lapunk szerkesztőségéhez (VII., Király-utca 89. sz. alá) beküldeni szíveskedjenek.

Az első szem szőlő. Siri Fischer-Schneevoigt asszony, Berlin.

Az amatőrfénykép.

Irta: Lakos Alfréd.

Tavaly «Az Amatőr» igen tisztelt szerkesztősége szóvá tette egy cikkemet, melyben az ellen keltem ki, hogy képes hetilapjaink majdnem kizárólag pillanatnyi fényképekkel elégítik ki a közönség művészi igényeit, festőink jórésze pedig segítségül veszi a fényképező gépet.

A kérdést mindig úgy fogtam föl, hogy nem lehet versenytársa egymásnak, fénykép és festészet, viszont azonban lehetetlen el nem ismerni, hogy az amatőrfényképezés a műveltebb és művészetre hajló nagy közönség bizonyos szükségletét elégíti ki. E téren elhatolhat egészen a művészetig. De a művészetnek vannak rangfokozatai. E rangbeli kérdést kísérlem meg e cikksorozat keretében tárgyalni.

Csillogás.

Bárány Imre, Gyergyószentmiklós.

Bizonyos, hogy egy kiképzett és fölszabadult látású festőművész jobban uralkodik az anyag és eszköz fölött, mint a fényképező az ő gépeivel. A válogatás és összeállítás munkáját fényképező amatőr is megteheti. *E téren tehát komponálhat.* Mindenesetre örvendetes dolog az, hogy a műveltebbek, a kik között igen sokan lehetnek a művészi tehetséggel felruházottak, a nélkül, hogy foglalkozásuk és életmódjuk a művészi kiképzést megengedné, oly géppel rendelkeznek, a mely, habár részleteiben nem is saját impresszióikat tükrözi vissza, de a tárgy meg-látásában, beállításában, sőt talán a kivitel művében is egyéniségüknek teret enged. Ez kitűnő kapocs volna az amatőr közönségnek a festészet iránti megértéséhez egyrészt, másrészt bizonyos, hogy kellő kritikával az amatőr részére a leg-nemesebb szellemi szükségletet elégíti ki. Az

előbb gépről szólottam. Tényleg, a fényképező készülék is gép, de mégis különbség van gép és gép között. *A csillagász az ő messzelátójával — tehát szintén gépezeti készülékkel távoli világokba vezeti az emberi elmét, fogalmat nyújt a végtelenség nagyszerűségéről, a mérnök az ő nivel-láló gépével tudományos munkát végez, szinte azt mondhatnók: az amatőr, a csillagász és a mérnök csupán fizikai munkájukat könnyítik meg készülé-keikkel, tényleg azonban a szellemi világ munká-sai.* Különbséget kell tehát tennünk gép és gép között. Utóvégre a szalmacséplés és csillagászat is gépek segélyével történik, de a kettő mégsem egyenrangú intelligenciát követel. Örölnünk kel-lene azon, ha oly csillagászati házi készülé-keket találnának föl, a melyek segélyével minden erre vágyó művelt ember, naponta órákat tölt-hetne e nemes tudomány művelésével. Bizo-

nyos, hogy egyikük-másikuk nemcsak amatőr maradna a szó könnyebb értelmében, de magát a csillagászati tudományt is gazdagítaná. *Ugyanaz állhat az amatőrfényképezésre is, ha e készülék valaha igazán költői egyéniség kezébe kerül. Képzeljük el, hogy akad amatőr-fényképező, a kinek drámai-elgondolásai, képzelt kompo-zíciói vannak ugyan, de fes-teni, rajzolni nem tanult meg soha. Izlése, kompozíciók iránti tehetsége azonban különb lehet sok festőénél. Vajjon nem-e nyereség, ha az ily amatőr gon-dolatait kifejezi? Mert nem úgy kell felállítani a kérdést, hogy melyik maradjon meg, a*

festés-e, vagy az amatőrfényképezés. A tavalyi vitának az abban résztvevők legnagyobb részéről az volt az alaptévedése, hogy *e kettőt, mint ellenfelet állította szembe egymással és pedig — minden vonalon.* Holott csak hetilapokról és rossz kiállítási képekről volt szó. Az illusztrálást az amatőrfényképezés nem győzi le, nem teszi feleslegessé. «Az illusztrálás», tulajdonképen nem létező dolog, csak egy fogalom megjelölése. Illusztrátorok és egyes illusztrációk vannak, de magát az illusztrálást nem lehet versenyre hívni, sem nem az amatőrfényképezést. Mindig embere válogatja. Arról bizonyára nem lehet kérdés, hogy az illusztrálás tüneményes alakjait, a legtüneményesebb amatőr valaha fölülmúlhassa. Min-dig megmarad az illusztrátorzseni számára az a fölény, hogy ő nemcsak gondolatokat ad, de nagy-jában is, részletekben is szédületes formatudás-

sal rendelkezik. Tehát övé az egész kivitel. A mellett bizonyos, hogy látása emberibb. Hacsak nem a szecesszió tévelygői között jár a látása.

Több megmagyarázhatatlan pontja van a különbségnek, a mely az emberi látás és a gép látása között van. E különbségnek egy-két pontját iparkodom megmagyarázni. Meglehet, hogy a helyes úton járok.

Az *emberi látásról* azt hiszem, hogy az a fölvétel matematikai pillanatában épp oly ridegen tárgyilagos, mint a fényképező készüléké. De ez a tárgyilagosság lelkielőzmények és utóváltozások folytán nem válik az emberben öntudattá. Amíg öntudat lesz belőle, addig a kép is megváltozott az emberi lélekben. Osszeolvadt, összekeveredett már ott levő képekkel és benyomásokkal és legfeljebb a látott dolognak legjellemzőbb, legmarkánsabb vonásai domborodnak ki az öntudat számára.

Hozzájárul még a fölvett képhez az a tudat is, hogy *az ember rendesen tudja is*, hogy valamely mozdulatnak, vagy jelenségnek milyen lesz a következő pillanata, stádiuma.

Vagyis az emberi látásnál a fölvétel pillanatában is *jelen, múlt és jövő* befolyásolják egymást és e hármas harczból születik meg a *negyedik kép*.

A fényképező készülék látszólag előnyben van a hűség tekintetében. Az az egy pillanat, a melyet a gép fölvett, csakugyan olyan lehetett. És ezt az egy pillanatot, ily függetlenül mindentől, emberi szem meglátni nem képes soha. Ezért hatnak úgy reánk gyakran a pillanatképek, mintha az illető amatőr valósággal detektívje lenne a természet egyes titkainak. Mert a gépnek nincsen emlékező tehetsége, nincs e jövőre való következtető ereje, a gép a jelennek konstatálását végzi. De a múlt és a jövő hézagait éppen a tehetséges amatőr volna hivatva kipótolni. Annál inkább kell az amatőrnek szellemi munkát kifejtienie, válogatnia, komponálnia. Itt azután a tapasztalat, — föltéve, hogy az emberi látást és a művészetet akarja megközelíteni, előbb-utóbb, a mai amatőrrendszernek ép az ellentétes terére fogja szorítani.

A boszorkányos gyorsaság kultusza helyett, idővel teljes erővel fog fellépni az amatőrfényképezés igazi hivatása, a melynek csiráit már itt-ott amatőrfényképképzésekkel magam is megcsodáltam s a melyre még tavalyi úgynevezett «támadó» cikkemben is utaltam.

Miért is keresik a fényképezési, az amatőrrekordot sokan a gyorsaságban? Miért a millió és millió utcai, löversenyteri u. n. «pillanattölvétel»? Nincsen abban semmi virtus. Tessék inkább magához a géphez is egy tájképhanulattól, vagy egy figurális eszmétől, kompozícióképzé-

Díjbirkózás.

Temesváry József, Zombor.

A zombori kiállításból.

től megragadottan közeledni az amatőrnek és akkor előáll az amatőrfényképművészet, a mely eddig még nem volt meg. Ezt bizony nem kell egy pillanat dicsősége miatt megkomponálni. Ellenkezőleg. Órákon, esetleg napokon át is érdemes egy-egy jelenettel, annak beállításával, kiigazításával vesződni. Ha az ily amatőr hozzátartozói, ismerősei közül bizonyos színészi tehetségeket is fel tudna használni, a kik a kellő intelligenciával rendelkezve, a jelenet reájuk vonatkozó részébe bele tudnak magukat élni, ha azután a megkomponálandó gondolat festőileg is, tartalmilag is érdekes, úgy az illető amatőr egyéniségét beleviheti művébe és egy új műfaj munkása lehet. Itt azután érvényesülhet a zsáner, az elbeszélő talentum. Tehát rangot kell először is konstatálni a festőművészet régebbi mintájára, az amatőrfényképezésnél is. A pillanatnyi fölvételeknek mindig meg lesz a terük a napi hírlapírás mezején, a hol autentikusság dolgában a rajzoló tényleg nem vetélkedhet vele, amennyiben nem magáról a mozgó eseményről van szó. De a szépirodalmi lapok olvasóit mégis jobban érdeklik a művészi hangulatok, rajzkompozíciók, vagy festményreprodukciók. A festészetben, művészek számára azonban határozottan elítélendő a fényképezés, mint «segédeszköz» is.

Megmarad igazi terül a műkedvelők számára, mint amatőrség, mint a hogy azt e t. lap címe is programként magán viseli. Ha e programhoz ragaszkodik, a műkedvelőket jobban tudja a művészet mezejére terelni, mint az elfajult, modern művészet.

Gondolkodó fők megtanulták hinni és hirdetni azt a tételt, hogy minden dolog, találmány, az emberiségre kiható esemény, bizonyos szükséges cél végett van. A legtöbb dolognak célját és horderejét eleinte félreismerik, téves útra terelik. Az amatőrfényképezés útjai és céljai is egyelőre beláthatatlanok. Bizonyos azonban, hogy hivatása van.

A negatívek a különféle másolási eljárások szempontjából.

Irta: Dr. Kelen Béla.

II.

Fátyolos negatívek semmiféle pozitív eljárásnak nincsenek hasznára, ámbár maga a fátyol, ha egyenletesen terjed szét a lemezen, ritkán von egyéb következtetést maga után, minthogy a másolási időt meghosszabbítja. Fátyol nélküli tiszta lemezek kellene különösen a vetítendő képekhez.

Ezeket a netán rajtuk levő fátyoltól, vörösvérlugsó és fixáló nátron oldatának a gyengítésre használt keverékében okvetlen meg kell szabádtanunk, kiváltképp, ha a vetítésre szolgáló fényforrás gyenge.

Nagy gondot kell fordítanunk a lemezek helyes kiexponálására, mert ha igaz ugyan, hogy az expositióban való tévedések az előhívás alatt többé-kevésbé kiegyenlíthetők, mégis más lesz az eredmény, ha e sokszor bizony igen kényes és fáradságos kiegyenlítésektől felmentve, teljes figyelmünket a negatívra a másolási mód hasznára való tulajdonságaira fordítjuk és azokat tudjuk érvényre juttatni. A negatívra főleg két tulajdonsága lebegjen ilyenkor szemünk előtt: a *tömörség* és a *rajzolat*. Tömörség, fedettség alatt a negatív sötét részleteinek átlátszatlanosságát értjük.

Mennél huzamosabb ideig tart az előhívás, annál tömörebb, átlátszatlanabb lesz a negatív. Minden előhívó lényegileg két alkotórészből áll, magából a tulajdonképeni előhívóból, vagyis a redukáló anyagból, (metol, glycin, hydrochinon stb.) és a hozzá kevert alkaliból. Mennél több a redukáló anyag valamely előhívóban, annál fedettebb lesz a kép.

Vízzel hígított előhívók, vagy olyanok, a melyekben a redu-

káló anyag kevés, kevésbé fedett, átlátszó «flau» negatívakat szolgáltatnak. Ha tehát a negatív fedettségét emelni akarjuk, kevésbé hígított, redukáló anyagban gazdag előhívót használunk. Ha ellenben úgy látjuk, hogy negatívunk a kellő tömörséghez már közel jár, de a rajz még sok kívánni valót hagy hátra, úgy hígítjuk az előhívót s esetleg az alkali mennyiségét emeljük.

Kevés redukáló anyag és sok alkáli részletesen rajzolt, de kevésbé tömör negatívakat eredményez. Természetes, hogy azokra az előhívókra, melyek alkáli nélkül működnek, a fentiek nem érvényesek, a készen elegyített előhívóknál pedig egyedül a hígítás által szabályozhatjuk az előhívás menetét. Az előhívó többi alkotórészei az eredményre számba vehető hatást nem gyakorolnak. Brómkali főleg a kevésbé fedett helyeknek kölcsönöz nagyobb átlátszóságot, tehát végeredményben ellentétebb, contrastosabb negatívakat ad, anélkül, hogy az általános fedettséget nagyobb mértékben befolyásolná. Megjegyzendő, hogy míg némely előhívó a brómkali iránt igen érzékeny, addig más előhívók igen nagy mennyiségeket követelnek, hogy a hatás érvényesüljön. Így pár csepp 10% brómkalioldat igen észrevehetően lassítja a vas- vagy hydrochinon előhívást, míg pl. a rodinálba akár kanálszámra

adhatjuk a tömény brómoldatot, anélkül, hogy szembeötlő különbségeket talál-nánk. Az általános tömörség, a sötét- és átlátszóhelyek rajza és fedettségi aránya szerint, igen sok fajta negatívot különböztetünk meg.

Bevett szokás szerint normálisnak nevezük azt a negatívot, amely *celloidin papiron* jó másolatot ad. A normális negatív közepesen tömör, közepesen contrastos, rajzolata az árnyékos részekben is jól átdolgozott. Ilyen negatívakat nyerünk, ha a lemezt bőven kiexponáljuk és mérsékelten híg előhívóval, nem túlságos hosszan hívjuk.

(Folytatjuk.)

Elhagyatva.

Bárány Imre, Gyergyószentmiklós.

Az ozotypia.

Thomas Manly után
Raabe Gusztáv Adolf.

III.

Van só- és van kénsavas fürdő, mindkettő vasgáliccal használandó a következő összetételben.

1. Sósavas vasfürdő:

	Rendes képekre	Ellentét-dús képekre	Finom részletekre
Víz	1 liter	1 liter	1 liter
Tiszta sósav	2 cm ³	2 cm ³	2 cm ³
Vasgálic	3·5 gr.	2·5 gr.	4·5 gr.

2. Kénsavas vasfürdő:

	Rendes képekre	Ellentét-dús képekre	Finom részletekre
Víz	1 liter	1 liter	1 liter
10% kénsav	4 cm ³	5 cm ³	3 cm ³
Vasgálic	4 gr.	3 gr.	5 gr.

A fenti vasgálicos fürdők alkalmazásánál az előhívás a képek összepréselése után már 1/2 óra múlva történhetik, nagyobb képeknél 3/4—1 óra múlva. Ha az előhívást később, vagy másnap akarjuk elvégezni a következő fürdőt használjuk.

	Rendes képeknél	Ellentét-dús képeknél	Részletdús képeknél
Víz	1 liter	1 liter	1 liter
Jégecet	5 cm ³	6 cm ³	6 cm ³
Hydrochinon	1 gr.	1 gr.	1 gr.
10% vasgálic-oldat	5 cm ³	1 cm ³	10 cm ³

Ha ezen fürdőt akarjuk használni, akkor az összepréselt képeknek előbb szárazaknak kell lenniök.

Mindazon esetekben, midőn a másolat a pigmentképen 1 1/2 órán túl volt rajta, vagy ha az már rászáradt, előbb 1/2—3/4 óráig ki kell áznia.

Az előhívó fürdőt porcellán tálba öntjük és e mellé egy második tálát készítünk tiszta, hideg vízzel.

A másolatot a tiszta vízbe, a pigmentpapistrost pedig a fürdőbe tesszük.

30—40 másodperc elteltével a másolatot a vízből kivesszük és rétegoldalával felfelé fordítva, óvatosan a pigmentréteg alá, a fürdőbe csúsztatjuk.

Most a fürdőben a folyadék alatt a kettőt összetesszük és együtt mindkettőt kivesszük, üveglapra helyezük és gummihengerezővel könnyen átmegyünk rajta.

Az összetapadt papirokat azután itatóspapir közé rakjuk és kezünkkel gyengén megsimítva, a felesleges folyadékot kiszorítjuk.

Igy hagyjuk, míg a másolatot elő nem hívjuk.

Szőlőfürők. Sári Fischer-Schneevoigt asszony, Berlin.

A fürdő hőfoka durva papiroknál 24—25° C., a másolatot pedig erős nyomás alatt tartjuk.

A fürdő mindig friss legyen és hozzá mindig tiszta vegyszereket kell használni, mert ellenkező esetben nem várhatunk tökéletes eredményt. A vegyszerek különben is oly olcsók, hogy néhány fillér megtakarítása végett nem érdemes a képek sikerét kockára tenni.

Előhívás céljából az összetapadt papirokat 45° C. meleg vízbe tesszük, néhány másodperc múlva hüvelyk- és mutatóujjunkkal megfogjuk az egyik sarkot és dörzsölő mozdulattal meggyőződünk arról, hogy leválik-e már a pigmentpapir, ha igen, úgy a víz alatt megszakítás nélkül lehúzzuk és eldobjuk.

A másolaton most rajta ragad az egész pigmentréteg, mely a többször megújított meleg vízben leválik.

Ha az eljárást gyorsítani akarjuk, a másolatot üveglapra helyezük és úgy öblítjük le meleg vízzel egy pohár segítségével.

Az előhívás befejezése után a képet a timós fürdőbe tesszük. Jobb azonban azt előbb megszáritani, mert száraz állapotában még helyenkénti előhívást végezhetünk a másolaton.

(Folytatjuk.)

Képeinkről.

Irta: Kohlman Artúr dr.

Ezúttal ismét néhány külföldi képet mutatunk be — a hazaiak mellett — olvasóinknak. Szándékosan tesszük ezt, hogy ezzel egyrészt a külföldi művészet termékeit ismer-tessük, másrészt pedig, hogy az összehasonlításoknak, köl-csönhatásoknak, más-más felfogásoknak és kivitelnek helyet adván, ezzel úgy az egyesek, mint az amatőrök összességének izlését fejlesszük, az előttük esetleg még ismeretlen vagy eddig nem ápoltt műfajok kultiválására buzdítsunk.

Nagy segítségünkre volt e — bizony nem éppen könnyű — célnak kivételében a G. Schmidt berlini cég, a melyik az 1905. évi «Deutscher Camera-Almanach»-jában meg-jelent képek közül az általunk kiválasztottakat készsége-gel bocsátotta — közlés céljából — rendelkezésünkre, egyúttal kilátásba helyezvén, hogy a közel jövőben ismét juttat hozzánk néhány képet, — mely e minden komoly és művészi hajlamú ama-tőr érdeklődésére érdemes kötet-ben látott napvilágot, — hozzánk származtat. De találnak olvasóink ezeken kívül is néhány kitűnő külföldi és pedig németországi képet lapunk mai számában.

Műmellékletünk ezúttal angol művész: Fred. H. Evans-nek kezemunkája. A «Lépcső a sekrestyéhez» c. képe a belső (enteriör) arkitektonikus felvételek terén mintául szolgálhat minden ama-tőrnek. Főleg az egész képnek a légysága, a fény és árnyék szép átmenetei azok, melyek kiváló becsűvé teszik e különben kissé élettelen képet.

Ottó Wachtler bozeni művész arcképtanulmánya igen szép Rembrandt-világítást, helyes beállítást és finom árnyalatokat mutat. Az egész képben az arcra és annak is főleg az élére, profiljára helyezi a súlyt.

Siri Fischer asszony a külföld, a németek kitűnő női amatőrjei között is kiemelkedik. Születésére nézve Fischer-Schneevoigt asszony finn. Alig egy éve, hogy a fényképezés mysteriumaiba először bepillantott s ha technikája még nem is mindenkor kifogástalan, de «Szőlőfürtök» és «Az első szem szőlő» c. képei nemcsak technikailag kifogástalanok, de elárulják azt a határozott tehetséget, mely póz, világítás, egyéni felfogás és kedvesen bájos témáinak megválasztása tekintetében valamennyi képét jellemzi. Siri Fischer-Schneevoigt asszony szorgalmasan résztvesz a németországi művészi fénykép-kiállításokon és sok elismerésben volt már eddig is része. Miként Hanni Schwarz kis-asszony, úgy ő is — múlt évi október hó óta a modern fényképezésnek hivatásszerű folytatása céljából műtermet rendezett be magának. Ebben az azelőtti festőműteremben

kerestem fel én is a művésznőt s látogatásom eredményeként többek között a most bemutatott két szép képet is magammal hoztam.

A magyar asszony művészi érzékéről tesz bizonyosságot az a kis kép, melyet Tóth Béláné készített velencei utazása alkalmával. Szorgalmasan segítve urának a fényképezésben, megtanulta annak minden csinját-binját és mikor urával, Tóth Bélával útra kelt, már többé-kevésbé tudatosan irányította kis kodakja éles szemét azokra a dolgokra, miket saját szeme szépnek, művészi témának ítelt. És hogy multkori egyes figurális képei mellett e kis velencei részlet is bizonyos önállóságról tesz tanuságot, azt vajjon ki ne ismerné el készséggel? Főleg pedig akkor, ha meggondoljuk, hogy a lagunák városában megfordult temérdek amatőr mennyire lecsépelte már e témát.

Otto Schell Berlin leg-leleményesebb amatőrjei közé tartozik. Kirándulások alkalmával társaságát oly helyzetekbe hozza, melyek kedves témát szolgáltatnak gépének.

K. Reichelm «Várakozás» c. képét ég, víz, föld — elő-, közép- és háttér elrendezése, a kép szelén álló nőalakkal az egész kép gondolatának, egységes kifejezésének példaként állíthatjuk olvasóink szeme elé. Nem nagyszabású, de felette helyesen megkoncipiált e kép.

Potsatkó Géza dr. egyik legrégebb és leghivebb munkatársunk. Legutóbbi képei óta pedig ugyancsak nagyot haladván, a legjobb illusztrátoraink közé emelkedett. «Alkony» c. képe a falúvégi patakparti esték hangulatát adja vissza, hogy képének szemlélete alatt szinte benn is élünk e miliőben. Különösen megkapó, a széleken napvilágította, sötét felhőzet.

Kaszter Ödön dr. is régebb munkatársunk. Eddig ugyan keveset láttunk tőle, de — úgylátszik válogatós nemcsak témáinak megválasztásában, hanem egyúttal képeinek hozzánk való beküldésében is. Ezúttal ő is a Faraók ivadékainak nomád életéből mutat be egy ellesett, vagy meglopott jelenetet, mely gyakran ismétlődik, ha kocsin vagy gyalogszerrel künnt járván falún, mezőn, kóbor cigányokkal találkozunk. Kaszter dr. képének keletkezésére nézve elmondja, hogy azt kocsiról készítette, mikor a lépésben haladó kocsit e koldushad nyomon követte. Az egész jelenet nyugodt mozgalmasságát és a cigányéletre nézve jellegzetes voltát különösen kiemelendőnek tartjuk.

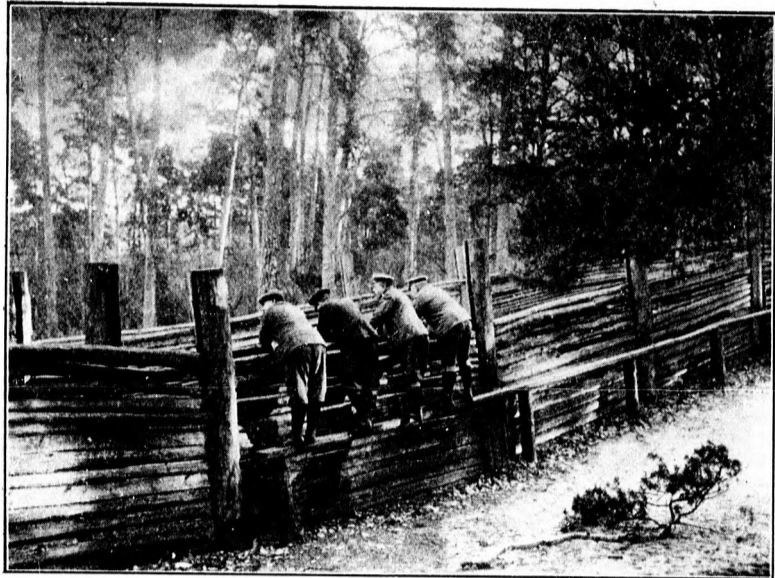
Most pedig bemutatjuk «újoncainkat». Temesváry József érdekes újonc. «Díjbirkózás» c. képét a zombori kiállításon ezüstéremmel és oklevéllel tüntette ki a zsüri. Itt is a birkózók természetes mozdulatai és ezzel ellentétben a «nézőközönség» nyugodt várakozása, az egészenek

Tanulmányfő.

Otto Wachtler, Bozen.

fotozom
lapon levő

Kiváncsi turisták.

Otto Schell, Berlin.

kellemes milióbe való helyezése az, a mi e képet kedvessé és vonzóvá, de mindenekfelett érdekessé teszi.

Minich Samu pedig már a Photo-Club első nemzetközi kiállításán is szerepelt több képével, melyeknek egyikét-másikat az eisők között vették meg ahhoz értő műbarátok. «Bárányok a legelőn» c. képe igen sikerült állatfelvétel. A déli nap csak a bárányok hátgerincét világítja meg, s a testnek árnyékban levő többi részét fényesvilágos konturral szegélyezi. A csoportozat, a legelőn elnyúló árnyékok, a háttér egyhangúságát kellemesen megszakító fácskák indokolják elismerésünket Reméljük, hogy a «bemutattatáson» túlesvén, gyakrabban találkozunk a művésznek pusztai magányában készített képeivel lapunk hasábjain is.

Végül még egy kis pikantéria-, indiskréció. A «Csilámlás» és «Elhagyatva» c. képek mestere, Bárány Imre még alig 1—2 hónap előtt számos képet küldött be lapunkhoz, melyek közül egyetlen egyet sem sorozhattunk a közölhetők közé. És «Az Amatőr» nyomán haladván, a legújabb beküldött három képe közül — mind a hármát kiadjuk, meglepve bennünket az a hirtelen és hihetetlenül gyors haladás, mely az előbbi és a mostani képei között legott felötlött nekünk. S hogy akkori szigorú bírálatunknak nagy része van ebben, a képek mestere maga is hálásan ismeri el hozzánk intézett levelében. A sok aprehenzió és néha-néha «elfogultságot» is szemünkre hányó írás között e néhány sor — mi tagadás — jól esett nekünk.

Lapunk mai száma ismét egy évnegyedet zár le. Kérjük tehát mindazokat, kik lapunkat eddig is támogatták, hogy az előfizetést mihamarabb megújítani s az előfizetési díjat beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék.

«Az Amatőr» ez idő szerint az egyetlen magyar nyelvű illusztrált folyóirat, mely a művész fényképezés érdekeit szolgálja. Eddig megjelent 18 száma tanuskodik arról, hogy e lap irodalmi és művészeti színvonalánál, valamint kiállításánál fogva a támogatásra érdemes.

Fényképezési eljárások.

Régi pigmentpapirok. Sok fényképezési kézikönyvben olvasható, hogy a pigmentpapiros határtalan időig eltartható. A gyakorlat más eredményt mutat fel. A pigmentpapiros idővel teljesen megváltozik. Ez leginkább oly módon állapítható meg, ha valamely újonnan megjelent színt forgalomba kerülte után legott beszerzünk. S ekkor azt észlelhetjük, hogy az ily friss papiros kezdetben gyakran — még erős chromfürdőben is — oly keményen dolgozik, hogy keményebb másolatokról elfogadható másolat egyáltalán nem készíthető. De már rövid idő múltán jelentékenyen enged a papír a keménységéből. Minél tovább fekszik a papír, annál lágyabban másol, míg végre — gyakran két esztendő múltán — bármily gyenge chromfürdőben kezeljük is, erőtlén és teljesen fátyolos képeket ad. A papiros tehát elromlott, hasznavehetetlen. Természetesen bizonyos színű pigmentpapiroknál korábban, másoknál későbbben mutatkozik e jelenség; de mindegyiknél bekövetkezik. A régiebb pigmentpapirok a szoba-, de általában száraz levegőn való hosszabb elfekvés következtében oly kemények lesznek, hogy azokat törés veszélye nélkül sem felcsavarni, sem pedig megvágni képesek nem vagyunk. Az ilyeneket tehát használat előtt tanácsos nedves helyre tenni, miáltal sok esetben a simulékonyosságuk ismét visszatér. Ha a papiros már oly öreg, hogy ezzel célt nem érünk, kövessük az amerikai «Brooklyn Daily Eagle»-ban olvasott következő eljárást: A régi darab pigmentpapirost melegvízzel telt tálba tesszük s abban 2—3 másodpercig himbáljuk. De ne tovább, mert különben a réteg leúszik róla, míg így csak a legfelső és már túlságosan megkeményedett színes legfelső festékréteg válik le. Ezután a forró vízből közvetlenül lehetőleg nagyon hideg vízbe hozzuk, a melyben az esetleg kissé túlságosan meglazult réteg ismét megkeményedik. Majd pedig jól ledörzsölt tiszta üveg vagy zománczott vasbádoglemezre húzzuk, illetve szorítjuk és száradni hagyjuk rajta. Végül lehúzzuk, érzékenyítjük és — minden más pigmentpapír módjára felhasználjuk. A régi pigmentpapiros hátrányai ezen fentebb vázolt eljárás alkalmazása esetén nem mutatkoznak többé.

Vegyszerek gondos feloldása. Különösen a kezdők hagyják figyelmen kívül azt a fontos követelményt, hogy a vegyszerek a lehető leggondosabban oldandók.

Bárányok a legelőn.

Minich Samu, Selyempusztá.

Régi tapasztalat bizonyítja, hogy a vegyszer legparányibb oldatlan kristálysziporkája is mily nagy rombolást képes előidézni a lemezen, eltávolíthatlan nyomot hagyván maga után. A vegyszerek oldása főleg azért válik nehézzé, mert ezek a palack fenekére hullnak, a hol — nem érintkezvén kellően a folyadékkal, sokáig oldatlan állapotban maradnak. Ha ellenben a vegyszer jegeceit egy kis gyolcsrongyocskába helyezzük és ezt akként erősítjük meg, hogy az szabadon lógva minden oldalról érintkezzék a folyadékkal; akkor az oldás nemcsak gyorsabban következik be, hanem teljes biztosítékunk van arra nézve is, hogy oldatlan jegecek nem kerülnek lemezünkre.

Előhívó diapozitívekhez. Alfred *Stieglitz*, a híres amerikai fényképezőművész diapozitívekhez a következő különösen alkalmas előhívást ajánlja:

500 gr. víz
 $6\frac{1}{2}$ « hydrochinon
 26 « kénsavas natron (jegeces)
 26 « szénsavas natron (jegeces).

Hideg tónusok elérése céljából a lemez éppen csak a szükségelt ideig világitandó meg és 1 rész a fenti oldatból 1 rész vízzel higítandó és ebben hívandó elő, minden 50 gr előhívóhoz adagolt 1—2 csepp 10%-os bromkáli hozzáadása mellett. Meleg, puha tónusok elérése céljából a megvilágítás ideje fokozandó és az előhívó hígabban használható körülbelül minden 50 gr. kész előhívóhoz való 20 csepp bromkálioldat hozzácsepegtetésével.

Pyrogallol előhívó a Jahr-féle lemezekhez.

A németországi Richard Jahr-féle lemezgyár kiváló jó minőségű és a külföldön felette kedvelt lemezeinek előhívására a következő — a gyakorlatban bevált — pyro-előhívót ajánlhatjuk olvasóinknak.

A telített pyrooldat:

500 gr. vízben oldjunk fel
 12 « kaliummetabysulfitot. A bekövetkezett teljes oldódás után pedig
 50 « pyrogallol-t.

I. Oldat.

120—160 kcm. telített pyrooldat
 1 liter víz.

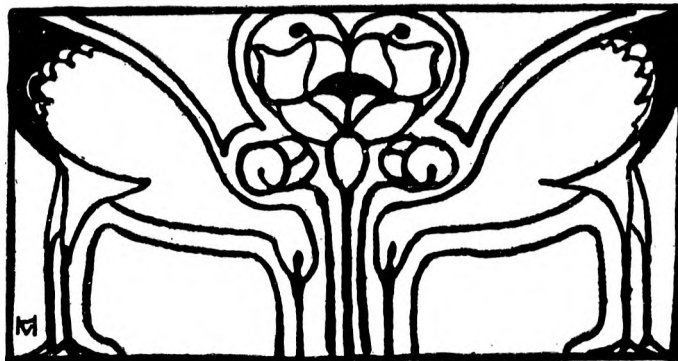
II. Oldat.

80 gr. krist. szénsavas natron
 120 « « kénsavas natron
 1 liter víz.

Mennél kevesebb pyrooldatot veszünk, annál *lágyabbak* és *finomabbak* lesznek a negativek. Mennél *többet*, annál *sűrűbbek*, *brillánsabbak* (ellentétűsabbak). Átlag 150 kcm. prooldatot vehetünk.

Használatra az I. és II. oldatokból egyenlő mennyiséget veszünk és ha a *lágy* negativeket szereti valaki, vegyen 100—100 kcm. kevert oldatra még 3—3 csepp 1:10 bromkálium oldatot.

Alexpozíciónál és nagyon ellentét dús témáknál vegyünk kevesebbet az I. és többet a II. oldatokból. Alexpozíciónál lapos világítás mellett pedig többet az I. és némileg kevesebbet a II. oldatból s az egész keverékhez a rendesnél több bromkáliumot. *Az I. folyadék erőt, a II. sz. részleteket hoz ki a lemezen.*

Hazai krónika.

A kolozsvári országos amatőr fényképkiállítás. (Saját tudósítónktól.) A kolozsvári országos amatőr fényképkiállítás május 21-én d. e. 11 órakor nyílt meg a kolozsvári Egyetemi kör nagy olvasó termében. A kiállítás megnyitására Kolozsvár előkelő közönsége csaknem teljes számban jelen volt, sőt Kolozsvár vidékéről is többen jöttek be a kiállítás megtekintésére. A kiállítás megnyitása közönségének soraiban ott láttuk *Béldy Ákos* gróf Kolozsvármegye főispánját, *Szvacsina Géza* polgármestert, több egyetemi tanárt, az erdélyi mágnásokat csaknem kivétel nélkül, ezenkívül a tanintézetek igazgatóit, tanárait és Kolozsvár szép asszonyait és lányait. A kiállított képek közül általános nagy tetszést arattak *Feledi Dezső* (Budapest, Photo-Club), *Popper gordonkaművész* és zeneköltőről készített és «Templom a hegyek között» című gyönyörű gumminyomású képe. Nagyrévi *Haranghy Györgynek* (Debrecen), «Olvasás», «December», «Patak partján», «Május», «Hazafelé» című gummi nyomású képei keltettek még különösen nagy hatást. De igen szépek voltak *Novomeszky Imre* (Fehértemplom), «Nyomok a hóban», «Csordakút télen», «Június», «Zúgó», «Patak partján» cz. brómezüst nagyításai is, a melyeket a művész a berlini nemzetközi kiállításról egyenesen a kolozsvári kiállításra küldött. Nagy közönsége volt *Novomeszky Imre* stereoskop képeinek is, a melyeknek szekrénye körül — melyben 25 gyönyörű felvétel volt — különösen a nők foglalatoskodtak sokat; valamint *Gámán Dezső* két albumának is, a melyben 120 szebbnél szebb felvétel volt beragasztva. Kiválóan ízléses, igazán művészi képekkel szerepelt *Sternád Béla* (Budapest, Photo-Club), kinek «Nyári reggel» című képe keltette a legnagyobb tetszést. Hangulatos képei voltak *Móricz Aladár dr.-nak*, kinek képei közül a legsikerültebb a «*Kis kíváncsi*» és «*Merengés*» című képe volt. *Teleky László Gyula* gróf «Vihar előtt», *Teleky Emma* grófné «Hatás» című képökkel nyertek legteljesebb elismerést. A bíráló bizottság május 22. ült össze, hogy a beérkezett képek felett ítéletét kimondja. A bíráló bizottság tagjai: Dr. *Kenyeres Balás*, dr. *Rigler Gusztáv* egyetemi tanárok, *Gámán Dezső* banktisztviselő, amatőr fotografusok és *Papp Gábor* festőművész voltak.

Első díjat és díszoklevelet nyert: *Feledi Dezső* (Budapest).

Második díjat és díszoklevelet nyert: *Nagyrévi Haranghy György* (Debrecen).

Harmadik díjat és díszoklevelet nyert: *Novomeszky Imre* (Fehértemplom).

Díszoklevelet nyertek: *Sternád Béla* (Budapest) és *Teleky Emma* grófné (Kendi-Lóna).

Dicsérő oklevelet nyertek: *Móricz Aladár dr.* (Kolozsvár), *Teleky László Gyula* gróf (Kövár-Hosszúfalu) és *Éjszaky Ödön dr.* (Kolozsvár).

Elismerő oklevelet nyertek; *Nesselfeld Jenő, Potoczky Dezső, Gámentzy István, Forgách Móric (Kolozsvár) és Petrovitsch Henrik (Nagy-Szeben).*

A kiállított képek nagyjából gumminyomású és brómezüst képek voltak. A kiállított képek száma a 300-at meghaladta, ezen kívül ki volt állítva vagy 20 igen sikerült diapozitív és 25 stereoskop kép is.

Az I. díjat: egy kürtölő angyalt ábrázoló bronzszobor.

A II-ik díjat: egy női mell bronzszobor.

A III-ik díjat: egy női alakból formált képkeret — szintén bronzból — képezte.

A kiállítás 4 napig volt nyitva és e rövid idő alatt is körülbelül több mint ezer látogatója volt. Elismerés illeti a kolozsvári tanítónői képzőnek és felsőbb leányiskolának igazgatóságát, kik növendékeikkel testületileg látogatták meg a kiállítást. A többi tanintézetek is nagyjából részt vettek a kiállítás megtekintésén.

Az Aradi Turista Egyesület kiállítása. Alig néhány hónapja, hogy lapunk hasábjain a fénykép-kiállításoknak nagy jelentőségére reámutattunk, kiemelve azt a nagy kulturális hatást, melyet az ily kiállítások főleg a vidéken maguk után vonnának. Azóta az általunk elvetett mag, az eszme kihajtott. Alig zárul be egyik vidéki kiállítás, máris újabb kiállítások rendezéséről értesülünk. Alább adjuk az aradi turista egyesületnek hozzánk intézett levelét, mely szintén egy a jövő tavasszal rendezendő kiállításához kéri támogatásunkat. Készséggel állunk a szép ügy szolgálatába s reméljük, hogy a siker nem is fog elmaradni. Tekintetes Szerkesztőség! «Egyesületünk igazgatósága múlt hó 31-én tartott ülésen elhatározta, hogy jövő év március vagy április havában amatőr-versenynyel egybekötött országos *tájképkiállítást* rendez. A kiállítás célja hazánk nevezetesebb tájait, történelmi fontosságú várait, fürdőhelyeit, természeti ritkaságait, azonkívül az egyes vidékekre jellemző népviseletet, népszokásokat, háziipart stb. a közönségnek bemutatni, azokkal megismertetni és ezáltal a közönség érdeklődését a turistika iránt felébreszteni. Midőn ezen eszme megvalósítására vállalkoztunk, azon nemes cél is vezetett bennünket, hogy különösen hazánk amatőr-fényképészeit bevonva, ezáltal az amatőr-fényképezést is fejlesszük. Levelünk célja szíves támogatásukat kikérni és nagyrabecsült lapjuk útján a magyar amatőr-fényképezők figyelmét felhívni és a kiállításon való részvételre felszólítani. Hazafias tisztelettel. Az igazg. helyett: Nagy Imre egyll. jegyző, Rill Gyula egyll. titkár.»

Pályázat amatőr-fényképezők részére. A Magyar Hírlap pályázatot hirdet amatőr-fényképészek számára. Kívátnak aktuális érdekes eseményekről készített fényképfelvételek. A felvételeknek nem keil kidolgozva lenniök, elég ha az illető amatőr a kép negatívumát beküldi; de feltétlenül megkívánja, hogy valamely éppen aktuális vagy érdekes eseményről készüljön s minél gyorsabban beküldessék. A pályadíj 100 korona, a melyet a szerkesztőség minden hónap elsején ítél meg az abban a hónapban érkezett és közölt legérdekesebb, legjobb fényképnek. A közélet bármely érdekes eseményéről készülhet a felvétel. Eddig az a rövid kis felhívás, melyet a Magyar Hírlap szerkesztősége hozzánk juttatott. De a jelentősége annál nagyobb. A párisi *Matin* mintájára a Magyar Hírlap az első napilapjaink közül, mely az amatőr-fényképezőkkel érintkezésbe lépve, a rossz aktualis rajzok helyett jó fényképeket közöl. És ezzel újabb bizonyosságot tesz arról, hogy a haladás iránt mily finom érzéke van. Természetes tehát, hogy a versenyben, melyet rendez, az aktualitások fényképezését kultiváló olvasóink is ki fogják venni részüket.

Különfélék.

Lapunknak komoly irányát az utóbbi időben a külföldön, főleg Németországban mindjobban ismerik fel azok, a kiknek hivatása, hogy az amatőrök kezébe egyre tökéletesebb eszközöket adjanak, melyek segélyével azok teknikailag is egyre tökéletesebb képeket állíthatnak elő. Ez örvendetes körülményről számot tesz az a sok küldemény — mint papirosok, lemezek, vegyiszerek mintái, árjegyzékek, folyóiratok, önálló szakmunkák, egyes kisebb-nagyobb ismertetések és sok más egyéb produktuma a külföld fotoiparának és irodalmának — mely naponta szerkesztőségünkhöz beérkezik. Minthogy pedig e szerek nagy része romlásnak van kitéve és szerkesztőségünknek tagjai a felhalmozódó anyagot legfeljebb csak kipróbálni — de nem egyszersmind az egészet felhasználni — képesek, ezért elhatároztuk, hogy ezeknek nagyobb részét ezentúl előfizetőinknek rendelkezésére bocsátjuk akként, hogy minden egyes számban beszámolván a legújabb beérkezett ipari cikkekről, azokat betűrendben előfizetőinknek kívánságára a postaköltség előzetes beküldése esetén *teljesen ingyen* bocsátjuk rendelkezésére. Ily módon egyúttal azt is lehetővé akarjuk tenni, hogy előfizetőink a legkülönbözőbb gyártmányokkal könnyebben és a nélkül ismerkedjenek meg, hogy e kísérletük nagyobb, mennyiségben lévén kénytelenek vásárolni, tetemesebb pénzáldozataikba kerüljön. Alább közölvén a beérkezett dolgok lajstromát, megjegyezzük, hogy egy-egy előfizető egyelőre csak egy-egyféle cikkekre reflektálhat. A küldeményt minta érték nélkül szállítjuk és a mennyiben valamelyik cikk időközben — a beérkezett ily tárgyú levelek időbeli sorrendjét tartván szem előtt — már elfogyott volna, más, esetleg hasonló célra szolgáló, de ugyanazon gyártmányu cikket küldünk. Az alábbi sorozatban csakis az «A» és «B» kezdőbetűs olvasóink és eddigi munkatársaink — cikkek és képek tekintetében — vehetnek részt. Ez iránti megkeresések lapunk árúmintá-osztályához (Budapest, VII. Király-utca 89.) intézendők. *A kért és átvett szerek ismertetését kérjük.*

Vegyiszerek. *E. Merck, Darmstadt vegyészeti gyára* csaknem összes fényképezés-vegyészeti gyármányainak foto-tölténymintáit tartalmazó két nagy dobozt küldött be. E két dobozban megtaláljuk csaknem mindazt, a mire általában az amatőrnek szüksége van, hogy a felvételtől a kész másolatig eljusson. Van tehát bennök *hydrochinon, pyrogallol, breznkatechin, vasoxalat előhívó, savanyú- és semleges (neutralis) rögzítő, Farmer-féle gyengítő, uran-erősítő, egyesített (tonfixáló) és különválasztott arany- és platin brómálioldathoz is szükséges töltény, a melyek mindegyike főként utazások alkalmával felette hasznos és kényelmes utitársnak bizonyult. Az egyes töltényekhez, illetve tokokhoz való utasítások hiányozván, ezeket előbb a gyártól be fogjuk kérni.*

A *Dr. Lüttke & Arndt wandsbeck-hamburgi cég* kitűnő neutrál tonfixáló töltényeiről leginkább ismeretes amatőrreink előtt. De e nagy vegyészeti gyár a fényképezés-iparnak csaknem minden ágával foglalkozik. A most beküldött «*Autopapier*» elnevezésű papírmintái felette érdekesek, a mennyiben nem kívánnak aranyszínűt, hanem *egyszerű konyhasós vízben színezhetők*, alkénessavas (fixáló) natronban rögzíthetők. És ennek dacára is a legkülönbözőbb színárnyalatok röteltől a szürke-feketéig kihozhatóak. E papirosból a gyár oly kevés mintát küldött, hogy az néhány kísérlet után elfogyott. Ámde — azt hisszük — hogy készséggel küld mintát előfizetőinknek, ha azok lapunkra hívatkoznak.

A «*Richard Jahr Trockenplattenfabrik, Dresden A 18.*» cég három próbadozoz lemezt küld be hozzánk azzal

a kérelemmel, hogy azokról véleményt mondjunk s mind-egyik fajta lemezen készült felvételekből egy-egyét az eredeti negatív beküldése mellett a gyárnak visszaszármaztassunk, mert a gyár nagy súlyt helyez a mi szakvéleményünkre. E próbadobozok közül az egyik (C. jelzésű zöld vignetta) fényudvarmentes, a másik (D. jelzésű kék vignetta ortochromatikus), a harmadik (fehér vignetta), *legnagyobb fényérzékenységgel* lemezeit tartalmazza. (L. a hirdetést.)

A «*Farbenfabriken vorm. Fr. Bayer & Co., Elberfeld*» cég fényképezési osztálya egész kis szállítmányt juttat kitűnő gyártmányaiból hozzánk. Így többek között: fixáló sötétlenyeket, koncentrált aristo-edinol előhívóját, acetonsulfitot tartalmazó dobozocskákat, a lemezeknek fénymentesítésére és ablaküvegnek vörösre festésére szolgáló vöröslakkot és egy sajátos poralakú ragasztót. Ez utóbbi szer akképen használandó, hogy a nedves fénykép hátára egészen vékony rétegben reá fuvandó, vagy szórandó és a fényképet megfordítván, egyszerűen reaszorítjuk a kartonra, üvegre, melyre ragasztani óhajtjuk, a mikor is azt lesimítván teljesen szépen odaragad.

Fényérzékeny papírok. *Photochemische Fabrik G. m. b. H. Roland, Risse* Flörsheim a/M. Ez elsőrangú németországi gyárnak kitűnő minőségű specialis papírjait — mint a milyenek a *Kohinoor* papirosának különféle fajtái — egy ízben már ismertettük. Az ebből küldött néhány két-két lapot tartalmazó próbacsomag az *Imitalbin* elnevezésű és a fénytelen celloidin papirosának néhány próba-lapja áll az érdeklődőknek rendelkezésére. Portódíj 10 fillér, illetve 6 fillér bélyegben. A «*Photochemisches Laboratorium*» *J. van Bosch* Frankfurt a/M. kívül még fényes és fénytelen celloidinpapirosából néhány mintacsomag. A von Bosch-papírok már régen ismertek és úgy a külföldi, mint a hazai amatőrök körében nagyon kedveltek. Mégis lehetnek *kijelölt* olvasóink közül olyanok, kik még soha sem kísérleteztek vele. A *Rheinsche Emulsions-Papier-Fabrik Aktien-Gesellschaft Dresden-A 26.* cég papirosai nálunk kevésbé elterjedtek, ámbár ennek oka nem a gyártmányai minőségében rejlik. *Mimosa*-papírjait, — mely gyűjtőelnevezés alatt a legkülönbözőbb, u. m. *albumin*, fényes és fénytelen celloidin, *Ray*, *platin-bróm-ezüst*, *chlorotyp*papírjai és *színes levelező-lapjai* hozza forgalomba — lapunk szerkesztője már évekkal ezelőtt gyakran használta és legnagyobb elismeréssel nyilatkozik azokról. Úgy látszik azonban, hogy a *durva chlorotyp* papírnak gyártását e cég teljesen beszüntette, mert ebből már mintát sem küldött ezúttal. Pedig e papírt, melynek természetes — és nem bepréslt — szemcsézetű struktúrája felette artisztikus hatású képek készítésére volt alkalmas, igazán kár volna. Ehhez fogható a maga nemében eddig csak a bécsi Prof. Alex. *Lainer* cég produkált kitűnő és szép «*gobelin*»-papírjával és a hazai foto-ipar terén első kezdeményező, a Rigler József Ede cég Grail-féle (durva albuminát) papirosával.

Árjegyzékek. «*Emil Wünsche Aktiengesellschaft für photographische Industrie*» Reick bei Dresden cég több díszes és felette gazdag tartalmú árjegyzékét küldötte be szerkesztőségünkhöz. Ezek közül az 1905. évi valóságos vaskos kötet, mely a fényképezőgépek legolcsóbb fajtáitól a legdrágábbakig azoknak minden fajtát, u. m. a kézi lemez, filmelemes és film, továbbá klapp- és állványos utazó, valamint műterem-készülékeket tartalmaz. Felette sok modellje van úgy a felvétel, mint a nagyítások eszközléséhez szükséges gépekben e cégnek, úgy, hogy minden igénynek, ízlésnek és árnak megfelelőt megtalálja benne az, a ki e régi és felette mód bizalmat érdemlő «szolid» cégnél óhajt vásárolni. De az árjegyzékben a legjobb optikai gyárak

u. m. *Zeiss, Steinheil, Rietzschel, Voigtländer*, Hugó Meyer & Co. Görlitz és másoknak objektívjeieknek ábráit, valamint a legtöbb használatos pillanatjárót is megtaláljuk. A *Wünsche* cég fényképezőpépeken kívül a fényképezéshez szükséges összes cikkeket részint gyártja, részint más testvérgyárnál gyártatja. E cikkekről is bőven tájékoztat az 1905. évi 17. számú árjegyzéke, melyet e Németországban köztudomás szerint egyik legnagyobb csoportcég *ingyen* és bérmentve küld meg lapunk előfizetőinek, ha ez iránt a céghez *lapunkra való hivatkozás mellett* fordulnak.

A «*Rathenower Optische Industrie-Anstalt Vorm. Emil Busch (A. G.)*» Rathenow, 1905. évi árjegyzéke e gyár készítette «*Omnar*» elnevezésű amasztigmátokról és bár olcsóbb, de mégis elsőrendű minőségű, egyéb objektívjeit a saját és más gyártmányú kamarákhoz szerelten mutatja be képben és árban némi magyarázó szöveg kíséretében. A *Busch-anasztigmátok, olcsó árak dacára is kitűnőek és melegen ajánlhatók.*

Soenecken & Co München, 1905. évi árjegyzéke. E cég főleg amatőrkurzusainak, művészi fényképversenyeknek és kiállításainak köszönheti nagy népszerűségét és bizony tanulhatnának tőle a mi foto-kereskedőink is, hogy miként kell az amatőrök vételképességét vételkedvő átváltoztatni, de e mellett az amatőrnek is sokat, de nagyon sokat és hasznosat, kellemeset nyújtani.

Plaubel & Co Frankfurt a/M. Kodak Ltel Wien és Hoh & Hahn Leipzig, árjegyzékeit lapunk jövő számában ismertetjük.

A tetranár. A már 29 év óta fennálló, általánosan jól ismert Oscar *Simon*, drezdai jó nevű cégnek sikerült egy anasztigmatikusan javított négylencsés objektivet szerkeszteni a mely felette nagy fényerő mellett (F: 4, 5 F: 6, F: 6, 8) épp oly osztigmatizmustól ment, mint éles és mély csaknem 70°-os képteret ölel fel. Utóbbi időben ismételt alkalomunk volt ezt a «*tetranár*» elnevezés alatt forgalomba hozott új kettős anasztigmatot gyakorlatilag is megvizsgálni és kipróbálni és ennek eredményképpen megállapíthatjuk, hogy ez azoknak az igényeknek, melyeknek kielégítésére a gyáros a objektivet alkalmasnak mondja, a legteljesebb mértékben megfelel. A «*tetranár*» némely esetekben, mikor más anasztigmátok felmondják a szolgálatot, legnagyobb mértékben beváltják hozzája fűzött reményeket. Így pl. belső (enteriór) és csoportfelvételeknél, melyek korlátolt, kisebb méretű helyen eszközölködnek, melyeknél tehát a fényképező gépével nem léphet vissza nagyobb távolságba. Ily esetben szükséges, hogy az objektív nagy látsszöggel bírjon és nagy képfelületet lehető legnagyobb nyílás mellett öleljen fel és rajzoljon ki, mert a megvilágítás (expozíció) gyakran nem nyitható ki túl hosszú időre. Ily felvételekre felette alkalmas a «*tetranár*», valamint villámfényfelvételekre is, melyeknél az objektív nagy fényerejénél fogva a villámpor mennyiségében takarékosabbak lehetünk. De alkalmas utcai és épületfelvételekre is, melyek rendszeren aránylag nagyon csekély távolságból eszközölködnek. A «*tetranár*» nagy látsszögének további *előnye*, hogy bizonyos lemeznagyságra egy *kisebb* méretű objektív használható, mint egy kevésbé, nagy látsszögű objektív alkalmazása esetén. A «*tetranár*» már 18 cm. gyújtótávolságnál teljes nyílás mellett tehát minden lerekeszés (diafragma) nélkül is 16×21 nagyságú lemezt egészen a szélekig élesen rajzol ki. Ez pedig *pénzmegtakarításnak* felel meg. *Élesség és mélység* — még teljes nyílás mellett is — jellemző vonása e kitűnő objektívnek. Leginkább megállapítható volt ez a legújabb szerkesztett F: 6, 8 fényerejű tetranársorozatnál, mely azonban teljesen eléggé fényerős ahhoz, hogy az összes előforduló

de fotózin

pillanatfelvételeket eszközölhessük vele és a melyet a gyáros most azon célból bocsátott forgalomba, hogy olcsóbb árban is beszerezhetővé váljék egy *elsőrendű minőségű objektív*. A «tetrandr» jó minősége mellett az a körülmény is szól, hogy a gyárost ez objektívjéért a szász-thüringiai fényképezők köre által 1904 évben Lipcsében rendezett kiállításon a legmagasabb elismeréssel: — a *szász állami éremmel tüntették ki*.

«Die Photographische Kunst im Jahre 1904.»

Ez a címe annak a hatalmas díszmunkának, a melynek harmadik évfolyamát most küldte be nekünk a kiadó: Wilhelm Knapp Halle a. d. Saale. A mit az elmúlt esztendőnek világhírű fényképező művészei szépet, nagyot alkottak, annak művészi reprodukcióit jó részben megtaláljuk e gyönyörű kiállítású díszműben. Ha tehát megakarunk ismerkedni a világ legkitünőbb mestereinek alkotásaival, úgy e könyvből oly áttekinthető képet nyerünk, mely a fényképezésnek lehetséges művészi kvalitásait elvitató, még a legfanatikusabb ellenzőjét is meggyőzheti arról, hogy a fényképezés igenis emelkedhetik — művészetté is a hivatottak kezében. A kötetnek — melyet F. Mathies-Masuren Németország egyik legnagyobb foto-esztétikusa állított össze — szövegbeli tartalma a szerkesztő lelkes előszaván kívül a kitűnő esztétikai cikkek egész sorát tartalmazza. Ezek közül külön is felhívjuk olvasóink figyelmét Paul Schumann: «Photographie und Kunst» c. cikkére, melyet annak idején a szerző hozzánk is beküldött. Dr. Fr. Carstanjen: Was ist von einem guten Bildniss zu verlangen? és főleg Georg Fuchs: «Malerei, Photographie und Kultur» c. cikkére. Úgy ezek, mint a művészi fényképezésnek története az 1904-ik évben, valamint a lefolyt év művészi fényképezési kiállításainak története minden amatőrnek nemcsak érdeklődésére tarthat számot, hanem egyúttal igaz lelki gyönyörűségére szolgálhat. E gyönyört pedig a szöveg közé nyomott bámulatosan szép képek, a művészi becsú gyönyörű műmelléletek ugyancsak fokozzák. Az egész kötet oly szép, oly érdekes és igaz művészi voltánál fogva oly tanulságos, főleg a mi most fejlődő gárdánkra nézve, hogy kötelességet vélünk teljesíteni akkor, midőn hangsúlyozzuk, hogy annak tanulmányozása amatőrjeinknek továbbfejlődéséhez nagyban hozzájárulna. És itt mindenre inkább gondolunk, mint e kötetben látható képek adott esetekben való szolgálai megisméltetésére, utánzására. Korántsem. Ámbár a festők előbb másolják a nagy mesterek műveit s csak azután alkotnak a saját inventiójukból. Vajjon egy kis kópizálás a külföldiek kiváló művei alapján nem érnere többet a vaktában való tapogatódzásnál? A haladást mindenestre gyorsítaná. Ez okoknál fogva ajánljuk olvasóinknak, hogy e művet — mely egyébként is dísz minden könyvtárnak igyekezzék nemcsak megszerezni, hanem akként is magáévá tenni, hogy abban elmélyedve, a benne felhalmozott anyagot lassan feldolgozva, a benne rejlő kincseket a saját művészi érzékének fejlesztésére — tudásának emelésére aknázza ki. Mint könyv nem olcsó ugyan, mert ára fűzve 8 M., kötve 9 M. — ámde az, a mit nyújt, sokszorososan felér az árával. Megrendelhető *lapunk kiadóhivatalában* vagy közvetlenül a kiadónál (Halle a. d. Saale, Mühlweg 19.)

Das Bild. Monatschrift für photographische und katatypische Bildkunst. Ez a címe annak a kis havi folyóiratnak, mely a *Neue Photographische Gesellschaft* kiadásában ez évi április hóban látott először napvilágot. A kis, de izléses külsejű első szám tartalma a következő: Előszó. Photographie in natürlichen Farben. Ein komplettes, einfaches sicheres Verfahren mit Hilfe der N. P. G. Pigmentfolien. — W. Oswald O. Gros: Die Katatypie. — Die «Hemera»-Packung der N. P. G. Eine neue Tageslicht-Packung für Flachfilms, Trocken-Platten und Negativ-

Papiere. Az érdekes ujdonságokat tartalmazó kis füzetet Zipsér és Schmidt, Baden: Freilichtaktstudie című N. P. G. papíron készült műmelléklet díszíti. A «Das Bild» előfizetési díja egész évre M. 2. — Egyes füzet ára 20 Pf. Megrendelhető *lapunk kiadóhivatalában*, a hová az előfizetési díjak is küldendők.

Új könyvek. A külföldön, főleg Német-, Francia-, Angol- és Olaszországban nemcsak sok gyakorlati híve van Daguerre és Niépce művészetének, hanem a fényképezésnek irodalma is virágzik. Egész sereg könyvkiadó cég van, a mely a fényképezés irodalmának szolgálatában áll, így a berlini Gustav Schmidt-cég is, mely jóformán egész tevékenységét fényképezési szakkönyvek kiadásának szenteli, újabban ismét két új kötetet küld be szerkesztőségünknek, melyeket alább ismertetünk.

E. Blech «Standentwicklung als universal Methode für alle Zwecke». Zweite Auflage. Berlin, 1905. Verlag von Gustav Schmidt. E kis kötet az «álló-előhívás»-ért, mint a legjobb előhívási módszerért száll síkra s a szerző előszavában inti az amatőröket, hogy térjenek vissza e régi kipróbált és *mindenkor biztos módszerhez*. Azután általánosan ismertetvén e módszer előnyeit, áttér a különböző célokra szolgáló negativeknél való gyakorlati alkalmazására. Ismerteti a különböző papirosoknak álló-előhívását is. A glycin-előhívónak kiválóságát bizonyítandó, egész sorát a recipéknek közli, melyek — a szerző állítása szerint — valamennyien kifogástalan, kitűnő eredményre vezetnek. Befejezésül egész sorát a különféle előhívó recipéknek közli, melyek mind az álló-előhívásra alkalmasak. A kis kötet, mely arra van hivatva, hogy az álló-előhívásnak minél több hívet szerezzen és ezeket e módszerrel alaposan megismertesse, olvasóinknak figyelmébe ajánljuk. Ára fűzve M. 1.50, kötve M. 2.25.

Schultz-Hencke: Anleitung zur photographischen Retusche und zum Übermalen von Photographien. Vierte Auflage. Berlin, 1905. Verlag Gustav Schmidt. Ezúttal oly könyvet ismertetünk, melynek szerzője — a ki a berlini «Photographische Lehranstalt, Lettenhaus»-nak igazgatója — a fényképezés terén kiváló szaktekintély. És ha *lapunk szerkesztője* berlini látogatása alkalmából e könyv szerzőjének nagy tudását, az általa berendezett és vezetése alatt álló intézetnek mintaszerű és igazán nagyszabású voltát nem győzte dicséreni, mégis kénytelenek vagyunk újra hangsúlyozni, hogy a retust nem tartjuk a fényképezés művészi segédeszközének és csak ott ismerjük el valóban helyénvalónak, a hol az lemez- vagy pozitívhibáknak, karcoldásnak vagy foltoknak eltüntetésére szolgál. Az arcképretnak, vagy pláne az agyonretusálásnak, e gondos kinyaltságot kölcsönző eljárásnak bizony elvi és gyakorlati ellenségei vagyunk. Mi is és sokan mások is, főleg az amatőrvilágból, mint Tóth Béla, a ki legutóbbi tárcájában ismét felveszi a szakfényképezőinkkel a harcot — a retus ellen. A külföld nagy művészsakfényképezői ma már éppannyira mellőzendőnek mondják — általában a retust, mint mi amatőrök. Schultz-Hencke igazgató eléggé modern ember s nem jelenti ki a retus *mindenkor* szükséges voltát, mint a mi szakfényképezőink. De útmutatásokat és pedig alapos útmutatásokat arra nézve, hogy mikor a retusra *tényleg* szükségünk van, az miként eszközözzük. S ezt úgy szövegbelileg, mint ábrákon úgy mutatja be és magyarázza meg, hogy akár minden laikus is megérthetné. Ismerteti a retushoz szükséges szereket, festékeket, ecseteket, irónokat stb. is és végül külön fejezetben áttér a fényképek átfestésének, kikolorálásának tanító ismertetésére. Ez utóbbit a retusnál is művészielenebbnek tartván, a könyv tartalmának e részét nem is ismertetjük. A kit netán mégis érdekelne, megrendelheti, — mint az előzőt is, — *lapunk kiadóhivatalánál* vagy a kiadónál (Berlin, IV. 10. Königin Augusta-Strasse 28).

Ipari hírek. *Lapunk szerkesztője* meghívást kapott a bécsi Lechner cégtől, hogy — ha felmegy Bécsbe — tekintse meg a cégnek mintaszerűen berendezett új gyártelepét, a hol is előre fog gondoskodni a kellő kalauzoltatásáról és egyik elsőrangú szakemberét bocsátandja rendelkezésére. *Lapunk szerkesztője* még e hónapban felutazván Bécsbe, elfogadta a meghívást. Az érdekesnek ígérkező látogatásról külön tudósításban fog olvasóinknak beszámolni.

Amatőrök figyelmébe! A Váci-körút és környékén lakó amatőröknek figyelmét felhívjuk *Bienenstok József és Fia* optikai és fényképezési szaküzletre (VI., Váci-körút 47. Podmaniczky-utca sarkán), a hol a fényképezéshez szükséges cikkeiket legjobban beszerezhetik. Egyetlen vásárlási kísérlet elegendő arra, hogy erről mindenki meggyőződjék.

IRODALOM.

Bessenyei I. Fényképek előállítására	1.20
Meczner S. A műkedvelő fényképezés kézikönyve. Különös tekintettel kezdőkre. 28 képpel és 4 képmelléklettel	3.20
Moller M. A fotografálás elemei	4.—
Sajóhelyi B. Fotografálás	—60
Schmidt F. A gyakorlati fotográfia kézikönyve. Kötve	6.—
Allilm M. Die Grundlinien der Amateur-Photographie. Ein kleines Handbuch für Anfänger und Geübte	3.—
— — Die Photographie	1.80
Anschütz O. Die Photographie im Hause. Lehrbuch für Amateure. I. Das Porträt.	3.60
Bühler C. Kleines Lehrbuch der Photographie. Zur Selbstbelehrung	1.20
Burton W. K. ABC der modernen Photographie	1.80
Dawid L. Ratgeber für Anfänger im Photographieren	1.80
— — Die Moment-Photographie	9.60
Emmerich G. H. Werkstatt des Photographen. Ein Handbuch für Photographen und Reproduktionstechniker, mit 12 Tafeln u. 255 Abbildungen im Text (1904) kötete	9.60
Eder J. M. Ausführliches Handbuch der Photographie. I. Thl. I Hälfte. (A II—IV. kötet is megjelent.)	14.40
Gut Licht. Jahrbuch und Almanach für Liebhaberphotographen. Redig. v. Schnauss. XI. Band. 1905. Füzve 1.80, kötve	2.16
Günzel G. Die Amateurphotographie	1.20
Hanneke P. Die Herstellung von Diapositionen zu Projektionszwecken	3.—
Hauberisser G. Wie erlangt man brillante Negative und schöne Abdrücke. 13. Aufl.	1.50
Halm E. Photographie bei künstlichem Licht	3.—
Jahrbuch für Photographie und Reproductions, technisch f. 1904. Herausg. J. M. Eder	9.60
L'Année photographique 1904	3.60
Annuaire Général et International de la Photographie 1904. Kötve	6.—
The American Annual of Photography 1904	6.—
König E. Die Farben-Photographie	3.—
Lettner G. Skioptikon, Einführung in die Projektionskunst. 3-te Auflage	1.80
Loescher. Leitfaden der Landschafts-Photographie	4.32
Miethe A. Lehrbuch der praktischen Photographie. 2. kiadás.	12.—
Schnauss H. Die Blitzlicht-Photographie. 3. kiadás	4.20
— — Photographischer Zeitvertreib. 7. kiadás	4.80
Schnauss J. Leitfaden der Photographie	3.—
Spörl H. Praktische Rezeptsammlung für Fach- und Amateurphotographen	3.60
Vogel E. Taschenbuch der praktischen Photographie. 11. kiadás.	3.—
Vogel H. W. Handbuch der Photographie. 4 kötet	54.—
— — Photographie	3.—
Wagner A. Műkedvelő fotografálás	—20
Trutat. Le Cliché photographique	4.20
— — Les Procédés pigmentaires	1.50
Rouyer. La Gomme Bricksamatör	2.40

Folyóiratok.

«Az Amatőr»	1/4 évre	3.50
Amateur-Photograph. Monatsblatt	1/4 évre	1.50
Mitteilungen, photographische. 24 füzet évenként, 1/4 évre		3.60
Photographen-Zeitung, allgemeine v. Miethe. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Ratgeber für Amateurphotographen. 24 szám évenként, 1/4 évre		— 96
Wochenblatt, photographische von Gaedicke. 52 szám évenként	1/4 évre	3.—
Bulletin de la Société française de photographie. 24 szám évenként		21.84
Amateur Photographer. 52 szám évenként, egész évre		15.24
British Journal of Photography. 52 szám évenként, egész évre		14.40
Photography. 52 szám évenként	egész évre	9.60
Gut Licht. 1905.		1.80

E művek és folyóiratok állandóan raktáron vannak, vagy megrendelhetők

TOLDI LAJOS könyvkereskedésében
Budapest, II. ker., Fő-utca 2. sz.

Szerkesztői üzenetek.

E rovatban a szerkesztőség készséggel ad szakszerű felvilágosítást minden hozzá intézett, a fényképezésre vonatkozó kérdésben.

Dr. E. Debrecen. Pillanatfelvételein a lemez egy része elhívás után — azt hisszük — azért üvegszerű, mert a lemez a szélek felé egyáltalában nincsen kiexponálva. Ennek oka valószínűleg a pillanatzárbán rejlik. Biztosat csak akkor mondhatunk, ha egy-egy ily lemezt és készülékének, objektívjének, a pillanatzárnak megnevezése mellett az időpontot, időtartamot, mely alatt a felvétel történt, pontosan közli velünk.

M. S. Losonc. Patkolás c. képében «élet» lévén, az esetleg közölhető volna. Ehhez azonban első sorban a lemeznek ammoniumpersulfáttal való legyengítése válnék szükségessé, mert most bizony felette kemény. A többiben nincs művészi téma. Hangulathiány a főhibájuk.

J. J. Ternye. Kimerítő kritikát kér Ön a hozzánk beküldött arcképstudiumról. Sorai lapzártakor érkezvén, ennek — sajnálatunkra — már nem felelhetünk meg. Ámde azt már most jelezhetjük Önnek, hogy e kép «kezdet», de kezdetlegesség nélkül. Ha így halad, az első közé emelkedik. A felfogás, beállítás kitűnő, a modell megválasztása nemkülönb. Kevésbé jó a világitás. Kissé kemény az arc egyik fele, árnyalat nélkül, sőt árnyékos a másik. Az utóbbinál reflektor, világos takaró alkalmazása nem ártott volna. Az ajkak repedezettek. Kikerülhet, ha a modell a felvétel előtt megnyalja kissé ajkait. Kijavítható egy kis retussal. Az arcban lágyabb átmenetek elérése céljából ajánljuk a lemeznek ammoniumpersulfáttal való legyengítését. Ez csak a kemény részeket támadja meg. Ha a lemezt félti, készítsen jó diapozitívot, melyről bármikor készíthet új esetleg jobb negatívot.

B. J. rajztanár. Gyergyószentmiklós. Nagyon haladt. Utoljára beküldött képei közül — valamennyi közölhető, tehát éppen az ellenkezője az alig néhány héttel előbbi esetnek, mikor tizszer ennyi képe közül egy sem volt közölhető. Hogy igazságunkat és pártatlanságunkat a visszautasítás dacára is elismerte, jól esett nekünk. Mert — ha kevesen is, de vannak a kik ebben kételkednek.

P. G. dr. Kassa. Támadása épp oly kíméletlen, mint igazságtalan. Mikor sorait vettük, képe már klisirozva, sőt nyomásra előkészítve is volt. Itt nincs arra hely, hogy pontról-pontra bizonyítsuk, hogy mennyire nem volt s nincsen igaza. De talá-lunk még erre is alkalmat.

A. B. Budapest. Képei nem közölhetők.

Ifj. R. A. Losonc. A feltett kérdésekre most helyszüke miatt kimerítően nem válaszolhatunk. Az előhívó részletes recipjét lapunk jövő számában közöljük Önnek is, — másokkal is. A gépet illetőleg, nem ajánljuk a jelzettnek megvételét.

K. A. Budapest. A beküldött három kép sem tárgyánál, sem pedig kivitelénél fogva — nélkülözvén teljesen a művészi jelleget — legnagyobb sajnálatunkra nem közölhető.

Z. L. főgymn. tanár. Békéscsaba. Visszafelé menni nem szabad. Ha pedig ez beáll olykor-olykor — mindenikünkknél — ennek intern ügynek kell maradnia. A képeket éppen az Ön jó hírnevére való tekintetből nem adjuk ki. De mienkre való tekintetből sem. Néhány hét s Ön nem fog többé csodálkozni ezen, mert — ismét a régi lesz. . . . Addig pedig Önnek is, nekünk is türelemmel kell várunk.

E. O. Baja. Az Objektívek, illetőleg a fényképezés céljaira szolgáló optikai-lencsék készítésével behatóan foglalkoznak a következő német munkák: *Eder*: Die Photogr. Objektive; ihre Eigenschaften und Prüfung. *Scheffer H.*: Das photographische Objektiv. *Hatschek*: Photogr. Optik. Mindhárom könyv Wilhelm Knapp (Halle a. d. Saale) cég kiadásában jelent meg. Ederének ára Mk. 6.—, a másik kettőé Mk. 2.40. Megrendelhető lapunk kiadóhivatala útján is.

F. O. Budapest. G. A. felvétele nem közölhető.

M. N. Selyempusztá. A székesfehérvári kiállításon.

H. C. G. Budapest. Tornaversenyképei csak aktualitások. Ezért nem voltak közölhetőek. A többi szívesen nézzük meg, ha hozzánk beküldi. Ha találunk köztük valami szépet, szívesen kiadjuk.

Szerkesztő: *Kohlman Artúr dr.*

Helyettes szerkesztő: *Gara Rezső dr.*

Kiadja: *A szerkesztőség.*

Szerkesztőség: *Budapest, VII., Király-u. 89.*

Kiadóhivatal: *Budapest, V., Honvéd-u. 10.*

fotozsa

lapunk levő

«Az Amatőr» melléklete.

A PHOTO-CLUB HIVATALOS KÖZLÖNYE

SZERKESZTI: KOHLMAN ARTÚR DR.

MEGJELENIK HAVONKÉNT EGYSZER, MINDEN HÓ 15-ÉN.

◻◻ (JULIUS ÉS AUGUSZTUS HÓNAPOKBAN FELTÉTELESEN, A SZÜKSÉGHEZ KÉPEST) ◻◻

A «PHOTO-CLUB MAGYAR AMATEUR-FÉNYKÉPEZŐK ORSZÁGOS EGYESÜLETE» ÖSSZES TAGJAINAK MEGKÜLDETIK DÍJTALANUL.

ELŐFIZETÉSI ÁRA: EGÉSZ ÉVRE 2 KORONA.

SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, VII., KIRÁLY-UTCZA 89.

„Photo-Club“ Magyar Amateur-Fényképezők Országos Egyesülete
Budapest, IV., Egyetem-tér 5.

Amatőr kiállítások.

Zombor—Kolozsvár—Székesfehérvár—Budapest.

Irta: Kohlman Artúr dr.

Lapunk mai száma a kiállítások jegyében született. A felvetett eszme, a kiadott jelszó, fővárosi és vidéki amatőr bajtársainkhoz intézett felhívásunk rövid néhány hónap alatt oly eredményt hozott, mely legvérmesebb reményeinket is messze felülmúlta. Ismételten hangsúlyoztuk és fejtegettük ugyanis lapunk hasábjain, mily fontos szerepe és feladata van a művészetek — és jelen esetben a művészi fényképezés — terén is a kiállításoknak. Egy-egy ily kiállítás nemcsak beszámoló a művészet mai állásáról, hanem egyúttal a jövő fejlődésnek, a művészeti evolúciónak — alapja is. Hogy ez tényleg így van, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az egy-egy kiállítás után keletkező újabb alkotások.

Ha amatőrfénykép és újabban művészi fényképkiállításaink rövidke kis történetén végig megyünk az ötök első sorban szemünkbe. A nemzetközi kiállítások, melyek a külföldi kiforrott nagy művészek képeivel ismertetik meg a hazai művészeinket, haladó és kezdő fotografusainkat, természetesen leginkább viszik előre és termékenyítik meg hazai művészetünket. De az országos kiállítások is általánosabb hatást idéznek elő, már a részvétel szélesebb körénél fogva is. De vajjon ki tagadhatná azoknak a vidéki — bár kisebb körű, — valamint az egyes egyesületeknek, házi kiállításoknak fontos szerepét akkor, midőn azt tapasztaljuk, hogy épp e kisebb kiállítások, — az egyes kisebb körök erőinek összemérkezése — készíti elő a talajt a nagyszabású országos, sőt nemzetközi kiállítások számára.

E kisebb vidéki kiállításoknak azonban az a fontos hivatása is van, hogy az illető vidék lakóiban, a kiknek talán nincs alkalmuk, hogy a fő-

város nagy kiállításait látogassák, a művészetek iránti érdeklődést fejlessze, de az illető vidék amatőrjeinek erőik összemérésére — egymás munkáinak összehasonlítása által — kritikai megfigyelésekre alkalmat szolgáltatson. De tekintsük csak az eddigi kiállításokat éppen e hatásuk szempontjából végig.

Az első országos amatőr fényképkiállítás óta csaknem két évtized telt immár el. Az amatőr fényképezés hazánkban akkor még csak sport volt. Mestersége egy-egy sikerült jó éles felvételen fényes vagy fénytelen celloidin-, vagy — s ez már magasabb valami volt (!) — platin-másolatban merült ki. Azóta a fotoipar és fototechnika óriásit haladt, a fényképezésnek külföldi nagy mesterei dicsőséget hoztak, a mesterséget — művészetté emelték. A fényképezés mindenütt nagy tért hódított, népszerű lett s hazánkban is elterjedt. Amatőrjeink közül többen a külföldi nagy mesterek képeinek — külföldi folyóiratokban, műlapokon látott — művészi alkotásainak hatása alatt maguk is művészibb irányban kezdtek foglalkozni a fényképezésnek eddigi sportjával. De minthogy egyesületük nem volt, e kitűnőségeink működése, alkotásaik titokban maradtak s csak akkor kerültek napvilágra, mikor a hazai amatőrfényképezők első egyesülete, a budapesti Photo-Club megkezdvén működését — lelkes elnökének, Esterházy Mihály grófnak és néhány kitűnőbb művész amatőr tagjának agitációja folytán — 1902. évben az első országos művészi fényképkiállítást rendezte. E kiállítás hozta első ízben össze hazai amatőrjeinket, e kis tárlatnak falain jelentek meg először kiválóbb amatőreink munkái a nyilvánosság előtt. E kiállításon ismerkedtek meg amatőrjeink első ízben egymás munkáival s bár e kiállítás a külföldiek és a mai hazaiak mértékével mérve, nem volt elsőrangú, hatása imminens volt. A művészi irány a hazai fényképezésben ez időtől számítható. S hogy mennyit s mily gyorsan haladtak rövid idő alatt is amatőrjeink, azt a következő évben megnyílt nemzetközi művészi fényképkiállítás bizonyította

☛ Lapunk e számának minden példányához egy „AGFA” ingyen-értesítő van mellékelve. ☛

be. Itt már egész sereg kiváló kvalitású, önálló művészi becsű alkotással találkozunk. Amatőrjeink közül mind többen — külföldi nagy kiállításokra is kiküldik már ekkor legjobb műveiket, a hol azokat be is fogadják, sőt díjazták és ki-tüntetik is. Persze, ezek közé — ma már felette nagyszámú — amatőrjeinknek csak felette csekély száma tartozik. De a lökés megadásával a művészi fényképezés egyre több és több hívet hódított magának. A fényképezés esztétikájával is mind többen foglalkoznak amatőrjeink közül.

A Photo-Club első nemzetközi kiállítása óta részint helyi, részint országos kiállítások voltak Székesfehérvárott, Nagyváradon, a múlt hónap második felében pedig Kolozsvárott és Zomborban. Ez utóbbiról, annak megnyitásáról kiküldött tudósítónk külön is beszámol.

Alább pedig a *második* nemzetközi kiállításról adunk hírt, melyet ismét a budapesti Photo-Club rendez, és a mely igazán nagyarányú, *művészi* eseménynek tekintendő.

A budapesti Photo-Club őszi nemzetközi kiállítása.

Ez év őszén a budapesti Photo-Club *József Ágost* kir. herceg védnöksége alatt — az Országos Magyar Iparművészeti Múzeum helyiségeiben — nemzetközi művészi fényképkiállítást rendez. A kiállítás 1905. évi szeptember 8-án nyílik meg és körülbelül hat hétig lesz nyitva. A Photo-Club minden amatőrhez azt a felhívást intézi, hogy közreműködésével e kiállítás sikerét előmozdítani segítsen. A kiállítási feltételek a következők:

1. A kiállításra *egyes* képek és *stereoskop-képek* vétetnek föl. Diapositívok ki vannak zárva. *Egyes* képek gyanánt kizárólag oly fényképeket vesznek fel, a melyek kifogástalan technikai kidolgozás mellett, a választott tárgynál, annak eredeti felfogásánál vagy érdekes megvilágításánál, esetleg a képben kifejezett hangulatnál fogva, önálló aesthetikai becsűvel bíró művészi alkotást képeznek. A *stereoskop-képek* felvételénél nem annyira a kép művészi becsűje, mint a tárgy érdekessége és a kifogástalan technikai kivitel lesz irányadó. 2. A beküldött művek közül jury fogja kiválasztani azokat, a melyek az előző pont szerint alkalmasak arra, hogy a kiállításba felvétesenek. A jury végérvényesen határoz. 3. A kiállításra szánt művek *legkésőbb 1905 évi július hó 15-éig* a Photo-Club címére (Budapest, IV., Egyetem-tér 5 sz.) jelentendők be. *A bejelentési lapon felüntetendő az, vajjon a kiállító beleegyezik-e abba, hogy a kiállított műve Budapesten megjelenő képes folyóiratokban reprodukáltassék?* Maguknak a képeknek *legkésőbb 1905. évi augusztus hó 15-éig* kell a fenti címre beérkezniök. *Később beérkező képek nem fognak felvétetni.* 4. Minden kiállító tetszése szerinti számú képet küldhet be. A stereoskop-képek osztályában azonban egy-egy kiállítótól csak leg-alább 24 képet magában foglaló sorozatok fogadtatnak el.

5. A kiállításra oly képek is felvétetnek, a melyek egyebütt már ki voltak állítva; kivéve azokat, a melyek a Photo-Clubnak Budapesten eddig rendezett nyilvános kiállításain szerepeltek. 6. Az *egyes* képek felakasztásra alkalmas keretekbe foglalva, üveg alatt küldendők be. A kép hátára feljegyzendő a kép címe és a bejelentési lap szerinti folyó száma, továbbá a kiállító neve és lakása, eladásra szánt képeknél a képnek eladási ára, beleértve ebbe a keret árát is. Eladás esetén a vételár 10%-a a Photo-Club javára esik. 7. A *stereoskop-képek* üvegre másolva küldendők be és pedig akár a megtekintésre szolgáló stereoskop-szekrényvel együtt, akár anélkül; utóbbi esetben a stereoskop-szekrényt a Photo-Club szolgáltatja, díjmentesen. 8. A kiállításra szánt képek tartós és a visszaszállításra is felhasználható ládába csomagolva küldendők be, a melyek külsejére felirandó, hogy a küldemény a *«Budapesti Photo-Club nemzetközi művészi fotografiai kiállítása számára»* való. 9. A képek által elfoglalandó fal-felület díjmentesen áll a kiállító rendelkezésére, a mint hogy a Photo-Club a kiállítótól egyáltalán semmiféle kiállítási illetéket nem fog beszélni. A szállítási költségeket azonban — úgy az oda, mint a visszaszállításért — a kiállító tartozik fedezni. 10. A kiállított képeket a kiállítás bezárása előtt nem lehet visszavenni. 11. A Photo-Club kijelenti, hogy sem a beküldött képeknek, sem azok üvegezésének vagy kereteinek, akár a szállítás, akár a kiállítás tartama alatt való megsérülése esetében semmiféle kártérítést nem teljesít; önként értetődik azonban, hogy a képek a szokásos elővigyázattal fognak kezeltetni. Ha a kicsomagolás alkalmával a kép, annak üvegezése vagy kerete lényegesen megsérülve találatnák: a Club ezt nyomban közli a kiállítóval és a mennyiben ez lehetséges, a sérülés helyreállítása iránt, a kiállító veszélyére és költségére, intézkedik. 12. A kiállításon díjak nem kerülnek kiosztásra; azonban minden kiállító egy művészi kivitelű bronz-plaquette-et kap. A felvételi jury tagjai: *Esterházy Mihály gróf*, a budapesti Photo-Club elnöke, *Balló Ede* tanár, festőművész, *Náddler Róbert* tanár, festőművész, *Edelsheim-Gyulai Lipót* báró, *Majousszky Pál* dr., *Müller Albert Bertalan*, *Purcell Béla* báró, a budapesti Photo-Club tagjai. Netaláni további felvilágosításokat a Photo-Club titkársága (Budapest, IV., Egyetem-tér 5.) szívesen ad.

A székesfehérvári Amatőr-Club házi kiállítása. Az Amatőr-Club f.é. közgyűlésén elhatározta, hogy ez évben házi kiállítást rendez. Erről a következőket tudatja velünk. A kiállítás helye a székesfehérvári tüzoltó-laktanya, megnyitási ideje 1905 június 11. (pünkösöd vasárnap), tartama 8—10 nap. A kiállításon csakis a székesfehérvári Amatőr-Club tagjai, s azok családtagjai vehetnek részt.

A zombori országos amatőr- fényképkiállítás.

— Saját kiküldött tudósítónktól. —

Zombor, 1905. május 18.

A Schweidel szobor leleplezésének ünnepélye után a Zomborban időző díszes vendégsereg és a megyei és városi előkelőségek jelenlétében folyt le a fényképkiállítás megnyitása. Fél 12-re már együtt volt az egész előkelő társaság, mely a városháza nagytermét zsúfolásig megtöltötte. Az itt időző országgyűlési képviselők, küldöttségek, a város összes

notabilitásai és igen díszes szép hölgyközönség jelenlétében a rendező bizottság elnöke, *Fernbach* Károly országgy. képviselő a következő beszéd kíséretében kérte fel *Latinovits* Pál főispánt — mint a kiállítás védnökét — a kiállítás megnyitására:

Méltóságos Főispán úr!

Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

A mai nagy nemzeti ünnep keretébe, mely dicső vértanunk: *Schweidel* József tábornok szobrának leleplezése alkalmával rendeztetett, csak mintegy igen szerény epizód-szerep illeszkedik be az amatőr fényképezők kiállításának megnyitása. *De városunk kulturmozgalmában egy nagy eseményt jelentő nap ez. Ugyanis ezen kiállítással a művészet Zomborban ismét egy lépéssel haladt előre.*

Az ország minden részéből jelentkező kiállítók szívesége folytán, kik számos művészi felfogású s technikai képet küldtek, azon szerencsés helyzetben vagyunk, hogy egy igazán magas színvonalon álló kiállítást mutathatunk be az érdeklődő közönségnek, megelőzvében ebben — Nagyváradot kivéve — az összes vidéki városokat.

Hogy ily magas színvonalú a kiállítás, nagyrészen a budapesti Photo Clubnak köszönhetjük, mely szíves volt utolsó házi kiállítását kollektíve átengedni. *Nem tévedésből használtam az előbb a fotografozásra a művészi jelzőt. Én ugyanis a fotografozást ma már művészetnek tartom. Nem értem ezalatt a hivatásos fotografusoknak iparszerűen üzött munkálkodását, hanem azon amatőrökét, kik saját passziójuknak hódolva, csakis művészi képek előállítására törekcsenek.* Itt mindenki előtérbe helyezheti saját egyéni ízlését, kiválaszthatja tárgyát, beállíthatja művésziessé s azután produkálhat a modern technika alapján oly brilláns képeket, melyek valóban megérdemlik a művészi jelzőt.

Erről mélyen tisztelt hölgyeim és uraim meg fognak győződni, ha végig haladva a kiállításon, figyelemmel fogják kíséreni az egyes képek művészi, hangulatban és tónusban gazdag felfogását s bravuros technikai kivitelét.

Hogy mily nagy elterjedtségnek és közkedveltségnek örvend a fotografozás, arról lépten-nyomon meggyőződhetünk. Hisz ha utazás közben valamely szép táj vagy részlethez érünk; biztosan 10 utas közül 5-öt fényképezési készülékkel felszerelve találunk, kik a legfestőibb pontot kikeresve, azt nagy passzióval örökítik meg. Vagy menjünk végig egy ünnepélyes alkalommal az utcán, *minden kis diákot az ő kodakjával kezében érünk*, lesve, hogy mikor kinálkozik a felvevésre érdemes mozzanat. *Ez utóbbiak egyelőre még nem állanak ugyan művészi magaslaton, de mindegyiknek célja tőle telhető jót produkálni és biztosra vehetjük, hogy egyrésze el fog jutni idővel a művészi színvonalra.*

A ma megnyíló kiállítás célja is részben, hogy szerény tudásunkat a közönség bírálatának alávéssük, de legnagyobb részt hogy a más megyebeli amatőrök kiállított képeit tanulmányozva, mi is iparkodjunk azokból — a jót és szépet magunknak mintául állítva — helyes úton haladni előre.

És most, miután mélyen tisztelt hölgyeim és uraim köszönetet mondok a rendezőség nevében, hogy szíves megjelenésükkel a megnyitás ünnepélyességét emelni méltóztattak, felkérem Méltóságodat, hogy a kiállítást megnyitni kegyeskedjék.

E beszédre *Latinovits* Pál főispán válaszolt s beszédében üdvözölte Zombor város közönségét, mely e kiállítást rendezte s melynek a kiállítás szemléltése magas művelzetet fog nyújtani. Hangsúlyozta, hogy a kiállítás úgy méreteinél, mint magas művészi színvonalánál fogva a legsikerültebbek egyike, melyeket vidéki város rendezett. *«Haladni kell*

a korral minden téren, mert a ki nem halad, elmarad. Az a nép is, mely a kultúra fejlődésével lépést nem tart, mely a kultúra egyik s másik tényezőjét elő nem mozdítja, lassankint lemarad a népek versenyéről s eltöröltetik. A haladás minden téren szükséges, hogy a haza a maga egészében felvirágozzék s a ki a haladás útját egyengeti, az a haza felvirágoztatásán munkálódik». Ezért köszönetet mond a rendezőségnek a kiállítás létrehozásáért s azt megnyitja.

A zajos tetszésnyilatkozások lecsillapultával *Fernbach* Károly képviselő bemutatta a főispánnak *Joanovich* Pál dr. osztálytanácsost, a ki a Photo Clubot, *Kohlman* Artúr dr. szerkesztőt, a ki «Az Amatört», *Haranghy* György (debreceni) és *Sternád* Béla budapesti (Photo Club) művész amatőröket, a kik mint kiállítók is kivették részüket a zombori kiállításból. Majd pedig *Fernbach* Károly és *Krump* Vilmos vezetésével az összes megjelent kitünőségek megtekintették a kiállítást.

A kiállítás tényleg a legsikerültebbek közé tartozik s hazánkban — a budapesti tárlatok kivételével — ilyen műkedvelő fényképkiallítás még nem volt. Zombor város közönségének igaz művelzetben volt tehát most része.

A kiállítás megtekintése után díszbédhez ültünk, mely csaknem a különvonat elindulásáig tartott. Csupán annyi időnk volt még, hogy átöltözködhettünk és a kendőiket lobogató zombori szép leányok-asszonyoknak a robogó kocsiból még búcsút inthettünk. S nemsokára visszahozott a gőzmasina mindnyájunkat *egy dombra illő szép est és egy dicső nap emlékével szívünkben.*

*

A zombori amatőr-kiállítás díjnyertesei. Mult hó 20-án tartotta az amatőr-kiállítás bíráló bizottsága ülését, melyen a következő tagok vettek részt: *Gozdsu Elek* dr., *Duchon* János dr., *Simonovits* Radivoj dr., *Király* Lajos és *Krump* Vilmos. A kiállításon szebbnél-szebb képek lévén kiállítva, a bíráló bizottságnak igen nehéz feladata volt. Határozata értelmében a következők nyertek díjazást:

Az idegenek részére kitűzött első díjat, egy-egy aranyérmét, a következő két kiállító nyerte: *Feledi* Dezső Budapest, «Tanulmányfő», mely *Popper* Dávid zeneszerzőt, gordonkával kezében, ülő helyzetben ábrázolja. (Gumminyomás.) *Eszterházy* Mihály gróf Budapest, «Az Aldunán» c. képével. (Gumminyomás.)

A bácskai kiállítók közül aranyérmét nyert: *Joanovich* Pál dr., Baja, «Részlet a velencei szent Márk-templomból», ozotopia.

Ezüstérmét nyert a bácskaiak közül: *Temesváry* József Zombor «Díjbirkózás» című képével. (Brómezüst papír.) *Alföldy* Flóra, Zombor, «Idill a Sikarában.» c. képével. (Brómezüst.)

Második díjat, egy-egy ezüstérmét, mint idegen kiállítók, a következők nyertek:

Nagyrévi *Haranghy* György, Debrecen, «Olvasás» c. képével. (Gumminyomás.) *Novomeszky* Imre, Fehértemplom. «Junius» c. képével. (Brómezüst papír.)

Harmadik díjat, egy-egy bronzérmét a következők nyertek: A bácskai kiállítók közül:

Hanslián Ede, Nagyvárad. Három darab kiállított hegyi tájképével. (Pigmentnyomások.) *Romeiser* Ferenc, Budapest. «Wagner-szonáta» feliratú képével. (Brómezüst papír.)

Oklevelet nyertek a bácskai kiállítók közül: *Baumann* Nándor, *Roediger* Lajos, *Szántó* Károly, *Tary* Lajos (Óbecse), *Tüske* Máté, *Vujevich* Alajos.

A vidéki kiállítók közül: *Sternád* Béla, *Kelemen* Lajos dr., *Kulmann* Vilmos, *Dreischok* Sándor, *Kelen* Béla dr., *Iró* Péter, *Horváth* Dezső, *Kankovszky* Ervin.

Különfélék.

Agfa-fotokézíkönyv. A berlini *Aktien-Gesellschaft für Anilinfabrikation*, mint minden évben, úgy az idén is, — a fényképezés fő-évadjának küszöbén, — kimerítő értesítővel jelenik meg, melyben a fényképezés minden ágára kiterjedő világhírű «Agfa» gyártmányairól és szükséglet-cikkeinek áttekintő képét nyújtja az érdeklődőknek. Lapunk olvasóinak nem kell ez érdekes értesítőnek beszerzése végett a gyárhoz fordulnia, mert lapunk mai számához *ingyen* mellékelten kapják azt kézhez. A ki pedig még kimerítőbben óhajt tájékozódni az «Agfa»-lemezek, filmek, előhívók, valamint «izolár» gyártmányok tekintetében, annak melegen ajánlhatjuk az «Agfa»-fotokézíkönyvet, mely minden tudnivalót röviden, — de mégis alaposan, — és áttekinthetően tárgyal. Az «Agfa»-fotokézíkönyv 120 oldal terjedelmű s vászonkötésben 40 filléért bármely fényképezési üzletben kapható. E kitűnő és tanulságos kis műnek közkedveltségét mi sem bizonyítja fényesebben mint hogy közel 40.000 példány kelt el már belőle. Mi a magunk részéről — egy nem éppen ismeretlen mondás variálásával — azt tartjuk: *Az a jó kis könyvecske sohasem hiányozhatik egyetlen amatőr asztaláról sem.*

Beérkezett könyvek, folyóiratok. Lapunk szerkesztőségéhez legutóbb beérkezett a «*Die Photographische Kunst im Jahre 1904*» című művészi kivitelű és nagy szabású esztétikai munka, mely mondhatnók, páratlan a maga nemében. Lapunk zártakor érkező, azt bővebben a jövő számban ismertetjük. Egyelőre még csak annyit, hogy e könyv Mathies-Masureu szerkesztésében és Wilhelm Knapp Halle a/S, kiadásában jelent meg és ára fűzve M. 8, kötve M. 9.

David: «*Ratgeber für Anfänger im Photographieren*» 27. bis 29. Aufl. Ára M. 1.50 és

David: «*Photographisches Praktikum*», melynek ára egész vászonkötésben M. 4. — Mindkét művet Wilh. Knapp, Halle a/S. adta ki és legközelebb részletesen foglalkozunk velük.

Részletületek az amatőr fényképezők bőrére. A magyar-osztrák fényképezési eszköz-gyárosok és kereskedők arról értesítenek bennünket, hogy egyes részletületek fényképező gépeknél és Binocle-oknál 10% engedmény adását hirdetik és ezzel azt a látszatot keltik, mintha ők olcsóbb árakat szabnának ugyanazon áruért, mint a készpénz és teljes összegért árusító cégek. Természetesen e mellett elhallgatják azt, hogy ők — e részletületek üzök — a gyárossal szemben, a kitől a gépet veszik, kötelezve áruik árát részlettörlesztéses eladásoknál 10%-al felemelni. Így tehát a teljes árnak készpénzben való lefizetése mellett felajánlott 10%-os engedmény nem egyéb, mint az ugyanily nagy áremelésnek elengedése. Mikor tehát csak ugyanannyival veszünk készpénzért olcsóbban, a mennyivel részletfizetés esetén az árat a rendesenél magasabbra emelték volna, világos, hogy semmivel sem vettünk olcsóbban, mintha azt bármily feltétlenül megbízható üzletben vettük volna. Az ily kereskedőknek az az állítása, hogy a náluk való vásárlás, mint a boltban való egyszerűen a közönségnek *félrevezetése*, a mely ellen a fenti egyesület tiltakozik.

Szivesen adjuk közzé e kis figyelmeztetést annál is inkább, mert számos panaszt hallunk olvasóink köréből, melyek abban egyeznek meg, hogy egyes részint külföldi, részint hazai részletületei lépven üzleti összeköttetésbe, az olcsóbbnak hirdették, — de tényleg nem olcsóbb — gépben vagy *kimustrált régi* modellt, vagy valamely kisebb-nagyobb szerkezeti hibában szenvedő, esetleg rossz lencsájű gépet kapott. Ezért óvatosságra intjük olvasóinkat, mert szavaink nem a légből kapottak.

Fényképezési eljárások.

Negatívek gyors szárítása. Gyakran türelmetlenné teszi amatőreinket a lemez, filmtékercs, vagy síkfilm lassú száradása. Rendesen alkoholban való áztatással siettetjük a száradást, ha lemezeinkre sürgősen szükségünk van. Ámde hányszor esik meg velünk, hogy nincs ily tiszta alkoholunk kéznél s nem is tudjuk azonnal megszerezni. Ily esetekben fényesen beválik a következő egyszerű szárítási mód. Vesszük a filmet és facsiptető segítségével magasan kifeszített fonalra akasztjuk. A szoba padlójára pedig égő spiritus- vagy petróleumkályhát, vagy ennek hiányában 1—2 égő lámpát helyezünk. A felszálló meleg a filmek magasságában oly csekély, hogy a zselatinréteg olvadását nem vonja maga után, ellenben állandó légáramlat keletkezik, mely a negatíveket csakhamar teljesen megszáritja. Lemezeket is száríthatunk ily módon, ha azok felaggatható szárító állványban foglalnak helyet.

Uj eljárás a túlélhívás megakadályozására. Wintropé *Sommerville* a «*The Amat. Photograph.*» 41 kötet 115 oldalán egy ily célzatú új eljárásáról számol be. Ez eljárás, — mely a túlságosan nagy ellentétek keletkezésének megakadályozására szolgál — úgy lemezek, mint brómezüst és chlórbrómezüst papirosok előhívásánál alkalmazható, a következő: A papírmásolatokat megvilágításuk után és előhívás előtt egy percig a következő oldatba tesszük:

1 gr. rézsulfát
2 « káliumpersulfát
5 kcm. salétromsav
1800 « víz.

A rézsónak mennyisége nem szabad, hogy sokkal meghaladja a fent jelzett mennyiséget, mert különben könnyen fátolkeletkezésre vezet. Ezután leöblítjük s előhívjuk a papírost. Lemezek ez eljárással hasonló módon jól kezelhetők, csak hogy ekkor a fürdőt jelentékenyen erősebben állíthatjuk össze. Az ily mód közölt lemezeken a tájképpel egyszerre nyerhetők a napfényes felhők, naplemente, a nélkül, hogy a felvételt sárga üvegen kellene eszközölnünk. Lemezek számára még a következő átlagösszeállítású fürdő is alkalmas:

5 gr. rézsulfát
10 « káliumpersulfát
10 « salétromsav
1800 kcm. víz.

Részleges visszatartás az előhívásnál. Felette egyszerű, de nagyon hasznos kis jószág a lúdtoll, melyet eleink a betűvetésre használtak — a fényképezés mesterségében, az előhívásnál is. Igen gyakori eset ugyanis, hogy a lemezek erősen megvilágított részeiben a túlfödés következtében elvesznek — illetőleg kimácsolhatatlanná válnak — egyes felette finom részletek. Ez az eset áll elő a napfényes égboltnál, melyen gyenge, főként fehér felhők úszkálnak. Hogy ezeket az előhívásnál visszatartva, kihozassuk segítségül vesszük — a lúdtollat. Ennek szárát megfaragván, dugót szúrunk bele. Az egész kis műszert már most 10%-os brómkáliumoldatot tartalmazó üvegbe dugjuk. Ha az előhívásnál bizonyos részei a képnek túlgyorsan jönnek elő, öntsük vissza az előhívót a mérőedényünkbe és kenjük be a lemezek megfelelő helyeit a brómkáliumba mártott tollal. Mikor ezt néhányszor megismételtük, az előhívót bátran önthetjük ismét lemezeinkre, mert az illető részek és a lemez többi részei közötti egyensúlyt helyreállítván, nem kell többé túlhívásoktól tartanunk.

Felölös szerkesztő: *Kohlman Artúr dr.*
Szerkesztőség: VII., Király-utca 89.

Pallas részvénytársaság nyomdája Budapesten.

fotozom

lapon levő

1905. június 15.

AZ AMATŐR

1

Reg. Trade Mark.

ILFORD-LEMEZEK, -PAPIROK.

Világszerte ismertek! Világszerte használtak!
Világszerte kedveltek! Világszerte híresek!

Egyedüli gyártója:

ILFORD LIMITED, ILFORD-LONDON E.

ENGLAND.

Egyedüli egyedárúsítási tulajdonos Magyarország-Ausztria
és a Balkán-államok területére:

Commanditgesellschaft **RUDOLF WOLLNER & CIE**,
Photographische Industrie

WIEN, IX/1. Schul-Strassnitzkigasse 12.

Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldünk.
Kérjük cikkünket minden fényképezési szaküzletben.

HOLLÓS J.

BUDAPEST, V. KER., DOROTTYA-UTCA 10. SZ.

Finom úri fehérnemű.

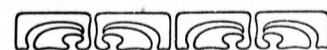
Utazásra, vadászatra,
sporthoz különleges
ujdonságok.

Ernyők, botok, taka-
rók, plaidek, alsó ruhá-
zatok. Angol és fran-
cia keztyűk.

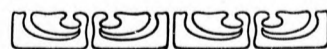
A cégnek nincsen fiók-
üzlete.

Chemiserie, bonnete-
rie, articles de voyage,
sous vêtements, flanel-
les, gants renommés.

Prix modérés.

Fondée en 1867.

Shirtmaker, Hosiery, Travelling and sporting goods, linen collars.

First-rate goods, moderate prices.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

de fotózin

RIGLER JÓZSEF EDE

papírneműgyár részvénytársaság

Első magyar fényképezési papírok gyártási osztálya

BUDAPEST.

Grail albuminat-papírja jelenleg a világ legjobb kímásoló papírjainak egyike! ○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○○

Tessék kísérletet tenni!

Az albumat-papíros gyorsan és brillánsan másol, szép fehéreket és remek fokozatokat ad. Rétege nem törékeny és nem ragad. Papírja nem szakad. Meleg színező fürdőben vagy hőfok mellett oldhatatlan, nyúlékony és erős. Az albuminat-papírossal — az előírás betartása esetén — bármily szín és nuance könnyen elérhető. **Az albuminat-képek határtalanul tartósak.**

ÁRAK:

A fényezett papír ára 50/66 cm nagys. ívekben könyvenként K 18.—, 1 iv K —.80

« fénytelen « « 50/66 « « « « « 22.—, 1 « « 1.—

« « szemcsés papír ára 50/66 cm nagys. ívekben « « 24.—, 1 « « 1.20

« papír kisebb alakokban csomagként — — — — — à « 1.—, 1.20 és 1.40 is kapható.

Beszerezhető fenti cég központjában és fióközleteiben, valamint minden bel- és külföldi fényképezési szaküzletben.

GERLICH ÉS SVUGER

BUDAPEST,

VII. KER., KLAUZÁL-UTCZA 21.

Műasztalosok fényképészeti gépekre.

Javítások a legjutányosabb áron eszközöltetnek.

Fabrik photographischer Apparate auf

Actien

vorn.: R. Hüttig & Sohn

DRESDEN

Fióközlet:
WIEN, IX/1., Berggasse 4.

Legnagyobb fényképezési készülékgár.

A mi „GNOM“ kamaráink. ==

A mi „MERCUR“ és „MONOPOL“ kézi-gépünk. ==

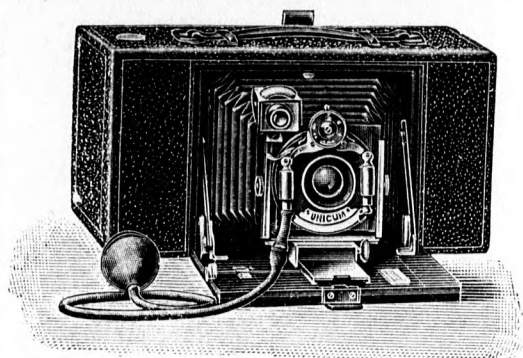
A mi „JUWEL“ klappkamaránk. ==

A mi redőnyzárú „REKORD“ klappkamaránk. ==

A mi „LLOYD“ filmkamaránk minden fényképezési szaküzletben vásárolható. ==

Kimerítő ismertetést, valamint árjegyzéket kívánatra ingyen s bérmentve küldünk.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Rietzschel „Clack“-ja

fényerős Rietzschel anasztigmattal F/8.

A legjobb, legtöbbet nyújtani képes univerzális kamara film és lemezre.

Minden egyes filmfelvétel beállitható.

Rietzschel „Linear“-ja

a legfényerősebb kittezett univerzális anasztigmat.

Német bir. szab. 118,466.

*** A legmagasabb fényerő F:4.5. ***

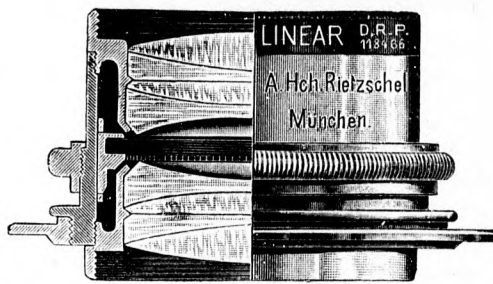
==== Árjegyzéket ingyen és bérmentve küldünk. ====

Beszerezhető minden nagyobb szaküzletben vagy

H. Hch. Rietzschel, Optische Fabrik, G. m. b. H.

München L., Schillerstrasse 28.

Nagybani képviselője Ausztria-Magyarország számára: **Georg Jahn, Wien IX/4., Lustkandlgasse 12.**

Prof. ALEX. LAINER'S

— FABRIK PHOTOCHEMISCHER PRÄPARATE. —

WIEN, VII. BEZ., KAISERSTRASSE Nr. 79.

≡ Ajánlja következő saját gyártmányait: ≡

Fényes nappali másolópapírosát, u. m. Celloidin-, Aristo- és Protonpapíros különválasztott színezésre.

Fénytelen nappali másolópapírosát, u. m. Mars-Matt összetett színezésre, Neptun-Matt és Gobelín arany és platinszínezésre.

Előhívós papírokat, u. m. Bromezüst- Bara- és Korobrom-papírokat és Palos nappali világítású előhívós papírját.

Univerzális előhívóját dobozban; kitűnő előhívó!

Tonin, különválasztott színezésre.

Tonfix, egyesített színezésre.

Extra-rapid szárazlemezeit, Orthochromatikus és olcsó Konsum-lemezeit.

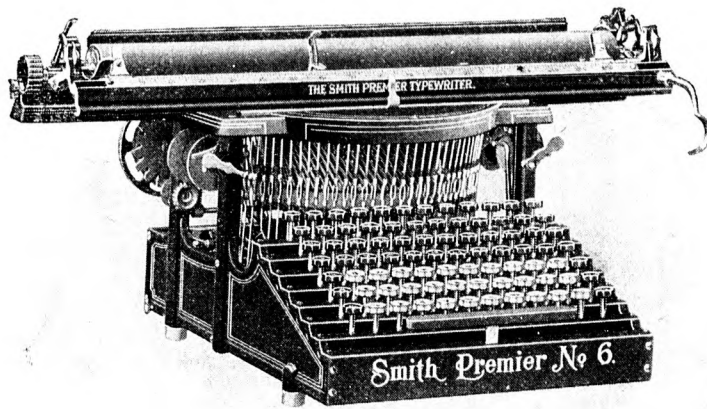
Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

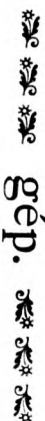
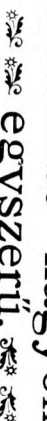
A SMITH PREMIER

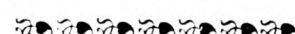
a világ legjobb írógépe. Kérjen árjegyzéket.

„Grand Prix“
1900

A párisi világiállításon
a legmagasabb díjjal ki-
tüntetve.

A legtartósabb és
legmodernebb író-
gép.
Kezelése nagyon
egyszerű.

Írógépünket bárhol az országban díjmentesen és vétel-
 kényszer nélkül bemutatjuk.

Legrégibb és legnagyobb üzlet e szakmában. Alapítva 1878.

PEJTSIK KÁROLY

Műterme kizárólag amatőr-
célokra:
IV., Kossuth Lajos-u. 1.

fényképezési cikkek szaküzlete

□ □ BUDAPEST □ □

IV., Városház-u. 1. sz.
(IV., Kossuth Lajos-u. 4. sz.
épület, Standard-palota.)

Ajánlja: minden a fényképezési szak-
mába vágó készülékeit és cikkeit
jutányos árban.

Felvilágosítás és képes nagy árjegyzék
kivánatra a legnagyobb készséggel.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

PHOTOGRAPHISCHE MITTEILUNGEN

Gazdagon illusztrált fél-
havi műkedvelői folyóirat.

Szerkeszti: Paul Hannecke.
Kép-szerkesztőség: Fritz Loescher.

Évente 24 kvartalaku füzet.
12 gravürrel és mintegy 24 egyszínnyomású képpel.

Ára negyedévenként M. 3.—

Keresztkötés alatt M. 3.60, külföldre M. 4.50.

Mutatványszám ingyen.

Kiadó Gustav Schmidt Berlin W. 10.

Első magyar fényképezési műasztalos

SIMON MIHÁLY

Budapest, VII., Kazinczy-utca 31.

1905. évi augusztus 1-től

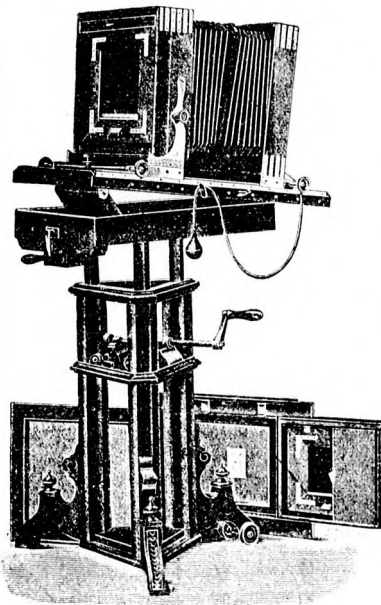
VII., Rózsa-utca 15. sz. (Wesselényi-utca sarkán.)

Készít:

Utazó, műterem-
és reprodukció-
kamarákat.

Készülékeket cinko-
grafiai intézeteknek és
a háromszínnyomás
céljaira.

Minden e szakba vágó
munkát és javításokat
precíz kivitelben, gyorsan
és szolid árák mel-
lett végez.

Uj! Ujdonság! Uj!

Prof. ALEX. LAINER

„LAITON”-ja.

Kimásoló papiros celloidin nélkül; legnagyobb mérvben ellent-
álló réteg, nem törik, egyáltalán nem hengeredik össze a für-
dőkbén, brillánsan és gyorsan másol, az egyesített színmezőben is
pompásan és gyorsan, minden nehézség nélkül színeződik és
nagyon hű fényhatású képeket ad.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

BELLER REZSŐ

FÉNYKÉPÉSZ

IV., EGYETEM-TÉR 5. (I. EM.)

Elvállal jutányosan mindennemű amatőr fényképezési munkát, fényképezési különlegességek készítését, u. m. gummi-, pigment- és platinyomást. Negatív-papír és bromezüst nagyítást. Filmek kidolgozását. Gyors és pontos szállítás!

Amatőrök szakszerű kiképzése bármely fényképezési eljárásban.

Természetes hydrocarbonátos ásványvizforrás, mely szénsavval telítettik. Az emésztést elősegítő pompás asztali ital. Vidékre és külföldre fuvardíjmentes szállítás.

Kérjen árjegyzést a Szt. Lukácsfürdő Kútvállalattól, Budán.
St. Louis 1904.: GRAND PRIX.

ALAPITTATOTT 1892.

TELEFON 46-09.

OCASEK KÁROLY

passepartout és fényképezési kartongyára

BUDAPEST, VI., KIRÁLY-UTCZA 26.

Gyártatnak: PASSEPARTOUT-K minden képzelhető stylusban, TABLEAU-K 300

kivágásig.

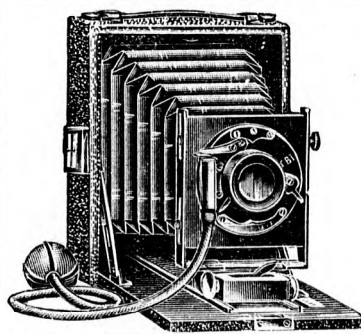
Arany-, ezüst- és szallagnyomás.

Művészi lakberendezés-tervek.

BODOR ALADÁR

lakberendezés-tervező

BUDAPEST, VII. ker., Király-utca 93. sz.

Ne mulassza el!!!

megrendelni e felette finom klapp-kamarát, mely pillanat és időfelvételre alkalmas, kitűnő objectívvel bír és 3 kazetta, táská stb van hozzá, az ára pedig (előzetes be- küldés vagy utánvétel) jótállás mellett vám- és portmentesen

csak 30.- korona.

PHOTOTECHNISCHE INDUSTRIE

G. Seltmann, Dresden

Grunauerstr. 329.

Árjegyzéket ingyen és bérmentve.

WESSELY LIPÓT

Fotokemigrafiai műintézete

Budapest, V., Dorottya-utca 11. sz.

Ajánkozik a legjobb egy- és többszínű klisék készítésére a legrövidebb idő alatt.

Brust J. és Fia Budapest, IV., Váci-utca 12. sz.

Ha a legfinomabb angol, valamint honi ipar gyártotta szövetekből;
ha a legjobb angol szabás szerint;
ha a legkényesebb igényt is kielégítő izléssel óhajt ruházkodni;
ha előkelő, művészi díszmagyart óhajt készí- tetni, — forduljon

Brust J. és Fia angol úri szabó céghez

Müterme:

Budapest, IV., Váci-utca 12.

Telefon-szám 11-72.

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

Uj könyvek amatőrök részére!

Die Bildnis-Photographie. Irta Fritz Loescher. Útmutató szakemberek és amatőrök részére. 94 kép-példával. Ára fűzve 4.50 márka, kötve 5.50 márka. A szerző ezen új munkája mindazoknak, akik művészi, élethű képekre törekednek, kitűnő vezetője lesz és nagy hasznukra fog szolgálni.

Dr. E. Vogel's Taschenbuch der Photographie. 12. átnézett kiadás. 37-ik ezertől 42-ik ezerig. Ára kötve 2.50 márka. Vezérfonal kezdők és előrehaladottak részére. Gazdagon illusztrálva. A legjobb könyv a maga nemében. Átnézve s kiegészítve egészen a legújabb időkig.

Leitfaden der Landschafts-Photographie. Irta Fritz Loescher. 2-ik újonnan átdolgozott kiadás, 27 tanulmányos táblával. Ára fűzve 3.60 márka, kötve 4.50 márka. A táj-fényképezés alapvető munkája. Tanulságos minden amatőr részére.

Éppen most jelent meg:
Deutscher Camera-Almanach 1905.

Évkönyv amatőr-fényképezők részére. Kiváló amatőrök közreműködésével kiadta Fritz Loescher. Vaskos, kb. 250 oldalas, nyolczadrét kötet, szórakoztató és tanulságos tartalommal. A kötetet mintegy 140 igen szép felvétel reprodukciója díszíti, köztük egy gravűr. A könyv fedele művészies kivitelű. Ára 3.50 márka. Vászonskötésben 4.— márka.

Camera-Kunst. 84 reprodukció kiváló művészi fényképek után, elsőrangú szakírók érdekes cikkeivel. Díszes negyedréti kötet divatos papiroskötésben. Ára 4.50 márka, egész vászonban 5.50 márka. Rendkívül érdekes munka minden fényképező részére! Pazar kiállítás! Értékes tartalom!

Photographisches Unterhaltungsbuch. Gyakorlati útmutatás, érdekes és könnyen eszközölhető fényképezési munkálatok végzésére. Irta A. Parzer-Mühlbacher. 105 tanulmányos képpel a szöveg között és 16 táblával. Ára fűzve 3.60 márka, egész vászonban 4.50 márka.

Ezen művek kaphatók minden könyvkereskedésben és az árak beküldése mellett megrendelhetők közvetlenül a kiadónál is:

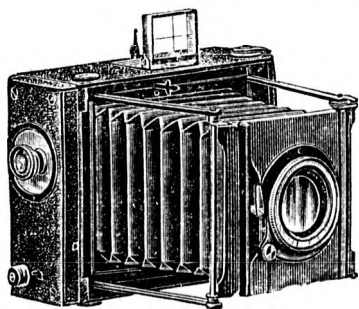
GUSTAV SCHMIDT in Berlin W. 10, Königin Augustastrasse 28.

CARL ZEISS JENA

Wien, IX/3., Ferstelgasse 1, Ecke Maximiliansplatz.

Berlin — Frankfurt a. M. — Hamburg — London — Wien — St.-Petersburg.

Palmos-

Kamarák

könnyű fémből fokális redőny-zárral és
Zeiss-anasztigmatokkal.

Alakjai: 6×9 cm., 9×12 cm., 4×5 inch. és 9×18 cm. stere és panoramához.

Használható lemezzel, filmpakkal és filmtekerccsekkel ugyanazon beállítás mellett.

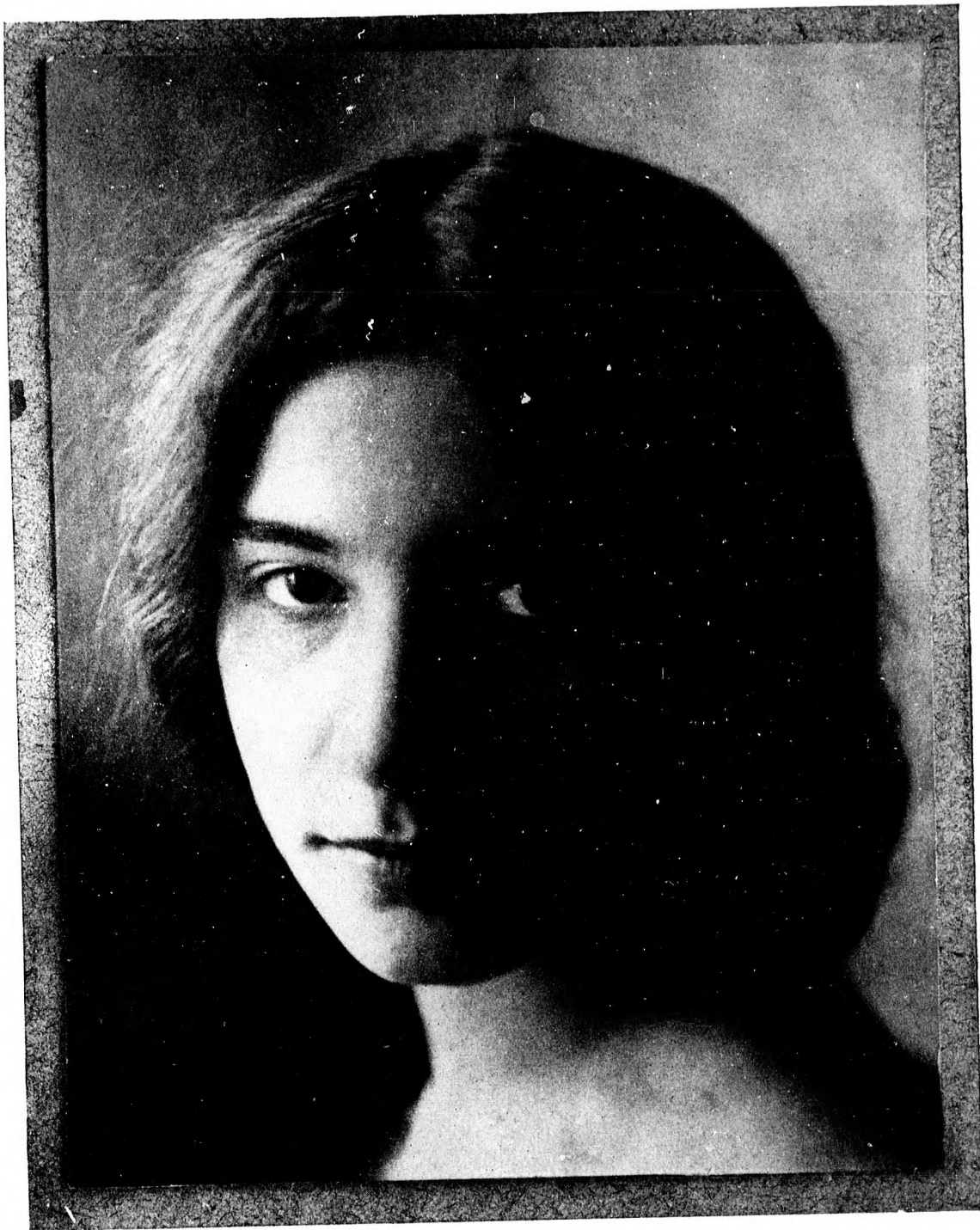
==== Kérjük a P 32 árjegyzéket! ====

Megrendeléseiknél sziveskedjenek lapunk hirdetésére hivatkozni!

fotozár

lapos levő

MINDEN JOG FENTARTÁSÁVAL.

TANULMÁNYFŐ.

JEZSÉK JÓZSEF, TERNYE.

«AZ AMATŐR» MŰMELLÉKLETE.